

Hof van Cassatie

LIBERCAS

1 - 2020

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST

DAAD

Daad - Algemeen - Pathologische ziektevatbaarheid - Oorzakelijk verband - Schade - Herstelplicht - Gehele vergoeding - Uitsluiting

De omstandigheid dat de pathologische ziektevatbaarheid van het slachtoffer bijgedragen heeft tot het ontstaan van de schade, sluit de verplichting tot vergoeding van de gehele schade niet uit, behalve wanneer het gaat om gevolgen die zich hoe dan ook, zelfs zonder de fout, zouden hebben voorgedaan.

- Art. 1382 Burgerlijk Wetboek

20 juni 2019

C.2018.0377.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190620.3](#)

AC nr. ...

Daad - Fout - Verschillende fouten - Eenzelfde schade

Verschillende fouten kunnen eenzelfde schade tot gevolg hebben; in dat geval geldt de aansprakelijkheidsverdeling in de regel slechts in de verhouding tussen de medeaansprakelijken onderling; het onderdeel dat ervan uitgaat dat wanneer tot een verdeling van de aansprakelijkheid wordt besloten, zulks betekent dat er slechts sprake is van een fout en van een causaal verband tussen de fout en schade in hoofde van de medeverantwoordelijke ten belope van deze verdelingsaansprakelijkheid, berust op een verkeerde rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht (1). (1) Cass. 26 april 2012, AR C.10.0276.N, AC 2012, nr. 257.

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

17 december 2018

C.2018.0137.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181217.1](#)

AC nr. 718

HERSTELPLICHT

Herstelplicht - Dader (voor eigen daad) - Verschillende fouten - Eenzelfde schade

Verschillende fouten kunnen eenzelfde schade tot gevolg hebben; in dat geval geldt de aansprakelijkheidsverdeling in de regel slechts in de verhouding tussen de medeaansprakelijken onderling; het onderdeel dat ervan uitgaat dat wanneer tot een verdeling van de aansprakelijkheid wordt besloten, zulks betekent dat er slechts sprake is van een fout en van een causaal verband tussen de fout en schade in hoofde van de medeverantwoordelijke ten belope van deze verdelingsaansprakelijkheid, berust op een verkeerde rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht (1). (1) Cass. 26 april 2012, AR C.10.0276.N, AC 2012, nr. 257.

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

17 december 2018

C.2018.0137.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181217.1](#)

AC nr. 718

SCHADE

Schade - Begrip - Vormen - Vormen - Verschillende fouten - Eenzelfde schade

Verschillende fouten kunnen eenzelfde schade tot gevolg hebben; in dat geval geldt de aansprakelijkheidsverdeling in de regel slechts in de verhouding tussen de medeaansprakelijken onderling; het onderdeel dat ervan uitgaat dat wanneer tot een verdeling van de aansprakelijkheid wordt besloten, zulks betekent dat er slechts sprake is van een fout en van een causaal verband tussen de fout en schade in hoofde van de medeverantwoordelijke ten belope van deze verdelingsaansprakelijkheid, berust op een verkeerde rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht (1). (1) Cass. 26 april 2012, AR C.10.0276.N, AC 2012, nr. 257.

- Artt. 1382 en 1383 Burgerlijk Wetboek

17 december 2018

C.2018.0137.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181217.1](#)

AC nr. 718

Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Schade ingevolge inkomstenverlies uit een zelfstanding bijberoep - Toepassing - Arbeidsongeval - Overheidspersoneel - Cumulatieverbod

Het in artikel 14bis Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel omschreven cumulatieverbod betekent dat de getroffene of zijn rechthebbenden slechts vergoeding voor lichamelijke schade mogen eisen volgens het gemeen recht wanneer de volgens het gemeen recht berekende lichamelijke schade meer bedraagt dan het bedrag van de schadeloosstelling op grond van de arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel en enkel voor het verschil, waarbij het cumulatieverbod niet geldt voor schade waarvan de vergoeding niet door de Arbeidsongevallenwet overheidspersoneel is gedekt waaronder de schade ingevolge inkomstenverlies uit een zelfstandig bijberoep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14bis Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

2 november 2018

C.2017.0393.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.3](#)

AC nr. 601

ADVOCaat

- Strafzaken - Verhoor van een verdachte zonder zonder bijstand van een advocaat - Verklaringen die ook derden beschuldigen - Weerslag op de regelmatigheid van het bewijs

Wanneer een verdachte zonder bijstand van een advocaat verklaringen aflegt die ook derden beschuldigen, is het aldus tegen hen verkregen bewijs op zich niet onregelmatig; onverminderd de mogelijkheid waarover de verdachte beschikt om op de inhoud van die verklaringen terug te komen, treedt hij in dat geval enkel op als een getuige wiens verklaring, om te worden aangenomen, niet in het bijzijn van een raadsman hoeft te worden afgelegd (1). (1) Cass. 5 september 2012, AR P.12.0418.F, AC 2012, nr. 447 (derde middel), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2012, nr. 447; zie Cass. 26 maart 2013, AR P.12.0145.N, AC 2013, nr. 210, §7.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Recht op een eerlijk proces - Geen bijstand van een advocaat - Miskenning van het recht van verdediging

De afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor van een verdachte heeft in de regel niet tot gevolg dat het recht van verdediging onherroepelijk is aangetast of dat een eerlijke behandeling van de zaak definitief is uitgesloten; wanneer de rechter een andere dan de wettelijk bepaalde sanctie voor de afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor overweegt, dient hij na te gaan wat de concrete impact is van de afwezigheid van die bijstand op de uitoefening van het recht van verdediging van de verdachte en op zijn recht op een eerlijk proces tijdens het verdere verloop van de procedure (1). (1) Zie Cass 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §8 (betreffende een dergelijk verhoor "op een ogenblik dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM nog niet in die zin interpreteerde en de Belgische wetgeving nog niet in die noodzaak voorzag"); EHRM 27 november 2008, verzoekschrift nr. 36391/02, Salduz t. Turkije).

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Onregelmatigheid van een bewijselement - Miskenning van het recht op het voorafgaandelijk overleg en het recht op de bijstand van een advocaat - Vaststelling door feitenrechter - Sanctie

Het gevolg van de onregelmatigheid van een bewijselement, de sanctie voor de miskennen van het recht op het voorafgaandelijk overleg en op de bijstand van een advocaat en de sanctie voor de miskennen van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, bestaat niet in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging of van de strafvordering maar, wanneer die onregelmatigheden naar recht zijn vastgesteld door de feitenrechter, respectievelijk in het weren van het onwettige bewijselement, het verbod, voor dat gerecht, om bewijzen van schuld te putten in een verklaring die met miskennen van het voormelde recht is afgelegd en de vermindering van de uitgesproken of zelfs van de bij wet vastgestelde straf (1). (1) Zie (onderzoeksgerechten) Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. « in hoofdzaak » OM en noot ondertekend M.N.B.; Fr. LUGENTZ, La Preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités, Anthemis, Limal, 2017, p. 195 e.v.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Cassatieberoep - Vorm en vermeldingen - Verklaring van cassatieberoep - Ondertekening door een advocaat, van wie blijkt dat hij houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, "loco" een advocaat van wie dit niet blijkt - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

De verklaring van cassatieberoep in strafzaken die is ondertekend door een advocaat van wie blijkt dat hij houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, in de plaats van een andere advocaat ("loco"), is niet onontvankelijk enkel en alleen omdat niet blijkt dat die andere advocaat ook houder is van dat getuigschrift (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 350; Cass. 12 oktober 2016, AR P.16.0610.F (impliciet), AC 2016, nr. 565, en andersluidende concl. OM in Pas. 2016; contra Cass. 17 oktober 2017, AR P.16.1082.N, AC 2017, nr. 566.

- Art. 425, § 1, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0247.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.2](#)

AC nr. ...

AFSTAMMING

- Levensonderhoud - Kinderen - Verplichting ouders - Medische zorgen - Kosten - Begrip

Uit artikel 203, §1, Burgerlijk Wetboek volgt dat de ouders moeten instaan voor de kosten nodig voor de zorgen voor de gezondheid van hun kinderen en dat een ouder zijn gepresteerde zorgen voor die gezondheid niet aan zijn of haar kind kan aanrekenen, maar niet dat die ouder die kosten niet zou kunnen recupereren van een verzekering die deze kosten dekt.

19 november 2018

S.2018.0005.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181119.1](#)

AC nr. 644

ARBEID

ALLERLEI

Allerlei - Misdrif van belemmering van toezicht - Niet doorzenden aan de bevoegde ambtenaren van opgevraagde documenten - Begrip - Draagwijdte

Artikel 209 Sociaal Strafwetboek bestraft het belemmeren van het toezicht dat krachtens het Sociaal Strafwetboek en de uitvoeringsbesluiten ervan is ingesteld; strafbaar in de zin van die bepaling is het wetens en willens belemmeren van het door de wet georganiseerde of geregelde toezicht door in de wet aangeduide strafrechtelijk aansprakelijke personen ten aanzien van de in de wet en de uitvoeringsbesluiten aangewezen ambtenaren (1). (1) Zie concl. OM.

6 november 2018

P.2018.0339.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.4](#)

AC nr. 610

SOCIALE DOCUMENTEN

Sociale documenten - Niet doorzenden aan de bevoegde ambtenaren van opgevraagde documenten - Artikel 28, §§ 1 tot 3, Sociaal Strafwetboek - Draagwijdte - Misdrif van belemmering van toezicht

Uit de bepaling van artikel 28, §§ 1 tot 3, Sociaal Strafwetboek en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat het louter weigeren om sociale documenten te bezorgen aan de sociaal inspecteurs, zonder zich te verzetten tegen het opsporen van die documenten geen belemmering van toezicht vormt als bedoeld door artikel 209 Sociaal Strafwetboek (1). (1) Zie concl. OM.

6 november 2018

P.2018.0339.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.4](#)

AC nr. 610

ARBEIDSONGEVAL

OVERHEIDSPERSONEEL. BIJZONDERE REGELS

Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Vergoeding - Cumulatie en verbod - Cumulatieverbod - Schade ingevolge inkomstenverlies uit een zelfstanding bijberoep - Toepassing

Het in artikel 14bis Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel omschreven cumulatieverbod betekent dat de getroffene of zijn rechthebbenden slechts vergoeding voor lichamelijke schade mogen eisen volgens het gemeen recht wanneer de volgens het gemeen recht berekende lichamelijke schade meer bedraagt dan het bedrag van de schadeloosstelling op grond van de arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel en enkel voor het verschil, waarbij het cumulatieverbod niet geldt voor schade waarvan de vergoeding niet door de Arbeidsongevallenwet overheidspersoneel is gedekt waaronder de schade ingevolge inkomstenverlies uit een zelfstandig bijberoep (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 14bis Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

2 november 2018

C.2017.0393.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.3](#)

AC nr. 601

ARBEIDSOVEREENKOMST

EINDE

Einde - Algemeen - Preventieadviseur - Beschermingsvergoeding - Tegenopzegging door werknemer

Het recht op de in artikel 10 van de wet van 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs, bepaalde vergoeding ontstaat zodra de werkgever overgaat tot de beëindiging van de overeenkomst zonder de in deze wet voorgeschreven procedures na te leven; dit recht dat ertoe strekt het in het gedrang brengen van de onafhankelijkheid van de preventieadviseur te voorkomen en sanctioneren, gaat niet teniet doordat, nadat de werkgever tot het ontslag van de preventieadviseur is overgegaan, aan de arbeidsovereenkomst een einde komt ingevolge een door de werknemer in toepassing van artikel 84 Arbeidsovereenkomstenwet gegeven tegenopzegging; het arrest dat anders oordeelt, verantwoordt zijn beslissing dat de eiser geen recht heeft op de bijzondere ontslagvergoeding niet naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

10 december 2018

S.2013.0034.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.3](#)

AC nr. 693

Einde - Opzegging - Opzeggingsvergoeding - Tegenopzegging door werknemer

Wanneer de bediende met toepassing van artikel 84 Arbeidsovereenkomstenwet een einde aan de arbeidsovereenkomst maakt met een verkorte opzeggingstermijn, wordt de termijn van de door de werkgever gegeven opzegging niet verkort, maar eindigt de overeenkomst als gevolg van de door de bediende gegeven opzegging bij het verstrijken van de door hem in acht genomen opzeggingstermijn; aangezien het recht op de door de werkgever gegeven opzegging hierdoor uitdooft, gaat bijgevolg ook het recht op de aanvullende opzeggingsvergoeding erdoor teniet (1)(2). (1) Zie concl. OM. (2) Artikel 39 Arbeidsovereenkomstenwet voor de wijziging ervan door de wet van 26 december 2013, B.S. 31 december 2013.

10 december 2018

S.2013.0034.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.3](#)

AC nr. 693

Einde - Opzeggingsvergoeding - Tenietgaan van het recht - Tijdstip

Wanneer een werknemer die door een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur gebonden is, ontslagen wordt met een ontoereikende opzeggingstermijn, ontstaat te zijnen voordele, overeenkomstig artikel 39, §1, Arbeidsovereenkomstenwet, een recht op een aanvullende opzeggingsvergoeding vanaf de kennisgeving van het ontslag, hoewel de arbeidsovereenkomst blijft voortbestaan totdat de in acht genomen opzeggingstermijn verstrijkt; dit recht dat ertoe strekt de werknemer in staat te stellen in zijn levensonderhoud en dat van zijn gezin te voorzien in de bijkomende periode die nodig wordt geacht om spoedig een gelijkwaardige en passende dienstbetrekking te vinden, heeft geen bestaansreden meer indien de arbeidsovereenkomst niet meer eindigt ten gevolge van de opzegging gegeven met een ontoereikende opzeggingstermijn, maar wel ten gevolge van een latere beëindiging waardoor het recht op de opzegging zelf uitdooft; het onderdeel dat ervan uitgaat dat het recht op de aanvullende opzeggingsvergoeding alleen tenietgaat indien de arbeidsovereenkomst gedurende de in acht genomen te korte opzeggingstermijn wordt beëindigd door een fout van de werknemer, berust op een onjuiste rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht (1)(2)(3). (1) Zie concl. OM. (2) Vergelijk Cass. 5 januari 2009, AR S.08.0013.F, AC 2009, nr. 3. (3) Artikel 39 Arbeidsovereenkomstenwet voor de wijziging ervan door de wet van 26 december 2013, B.S. 31 december 2013.

10 december 2018

S.2013.0034.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.3](#)

AC nr. 693

Einde - Opzeggingsvergoeding - Ontstaan van het recht - Tijdstip

Wanneer een werknemer die door een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur gebonden is, ontslagen wordt met een ontoereikende opzeggingstermijn, ontstaat te zijnen voordele, overeenkomstig artikel 39, §1, Arbeidsovereenkomstenwet, een recht op een aanvullende opzeggingsvergoeding vanaf de kennisgeving van het ontslag, hoewel de arbeidsovereenkomst blijft voortbestaan totdat de in acht genomen opzeggingstermijn verstrijkt; dit recht dat ertoe strekt de werknemer in staat te stellen in zijn levensonderhoud en dat van zijn gezin te voorzien in de bijkomende periode die nodig wordt geacht om spoedig een gelijkwaardige en passende dienstbetrekking te vinden, heeft geen bestaansreden meer indien de arbeidsovereenkomst niet meer eindigt ten gevolge van de opzegging gegeven met een ontoereikende opzeggingstermijn, maar wel ten gevolge van een latere beëindiging waardoor het recht op de opzegging zelf uitdooft; het onderdeel dat ervan uitgaat dat het recht op de aanvullende opzeggingsvergoeding alleen tenietgaat indien de arbeidsovereenkomst gedurende de in acht genomen te korte opzeggingstermijn wordt beëindigd door een fout van de werknemer, berust op een onjuiste rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht (1)(2)(3). (1) Zie concl. OM. (2) Vergelijk Cass. 5 januari 2009, AR S.08.0013.F, AC 2009, nr. 3. (3) Artikel 39 Arbeidsovereenkomstenwet voor de wijziging ervan door de wet van 26 december 2013, B.S. 31 december 2013.

10 december 2018

S.2013.0034.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.3](#)

AC nr. 693

BESLAG

GEDWONGEN TENUITVOERLEGGING

Gedwongen tenuitvoerlegging - Stuiting - Betekening van de uitvoerbare titel - Betekening van het bevel - Inhoud van het exploit - Bevel tot betalen - Begrip - Gevolg - Verjaring

Het bevel tot betalen is de eerste daad van tenuitvoerlegging waarbij de schuldenaar bij gerechtsdeurwaardersexploot wordt aangemaand om de in de uitvoerbare titel opgenomen verbintenissen na te komen; onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 1564 Gerechtelijk Wetboek inzake uitvoerend beslag op onroerend goed, dient de rechterlijke beslissing die vooraf werd betekend aan de schuldenaar niet opnieuw te worden betekend met het bevel; het volstaat dat het exploit verwijst naar de rechterlijke beslissing, de datum van betekening vermeldt en de omvang van de schuldvordering bepaalt.

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

21 december 2018

C.2018.0216.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.4](#)

AC nr. 734

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN

EXPLOOT

Exploit - Gekozen woonplaats - Betekening aan een aangestelde van de lasthebber

Op het gevaar af dat de ontvankelijkheid van het beroep afhankelijk wordt gesteld van de enkele wil van de lasthebber van de persoon op wie het betrekking heeft, volgt noch uit artikel 39 Gerechtelijk Wetboek, noch uit enige andere bepaling dat de betekening aan de gekozen woonplaats enkel aan de lasthebber persoonlijk, met uitsluiting van met name zijn aangestelden, mag worden gedaan; bovendien volgt uit het tweede lid van voormeld artikel 39 enkel dat indien het afschrift van de betekening aan de gekozen woonplaats de lasthebber niet persoonlijk ter hand wordt gesteld, de betekening niet wordt geacht aan de persoon te zijn gedaan (1). (1) Tot staving van zijn middel van niet-ontvankelijkheid herinnerde de eerste verweerder eraan dat "wanneer de geadresseerde van een betekening bij een lasthebber woonplaats heeft gekozen, enkel de afgifte van het afschrift van het exploit van betekening aan de lasthebber persoonlijk als een betekening aan de persoon wordt aangemerkt" (Cass. 18 januari 2000, AR P.99.1436.N, AC 2000, nr. 40). Noch uit artikel 39 Gerechtelijk Wetboek, noch uit enige andere bepaling, noch uit het voormelde arrest volgt evenwel dat de betekening van een cassatieberoep aan de aangestelde van de lasthebber als "ongedaan" zou moeten worden beschouwd en geen betekening "aan de woonplaats" zou vormen (zie G. DE LEVAL (dir.), Droit judiciaire, dl. 2, Manuel de procédure civile, Brussel, Larcier, 2015, p. 325, nr. 3.50). Het OM leidde hieruit af dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet kon worden aangenomen. Wat betreft de toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek inzake na te leven vormvereisten en modaliteiten van de betekening van het cassatieberoep, zie F. VAN VOLSEM, "Het cassatieberoep in strafzaken na Potpourri II", in B. MAES en P. WOUTERS (dir.), Procéder devant la Cour de cassation, Knop Books, 2016, p. 258-261, nrs. 258-261 en de verwijzingen. (M.N.B.)

- Art. 39 Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

BETICHTING VAN VALSHEID

- Strafzaken - Cassatieberoep - Tussenvordering tot betichting van valsheid - Vorm - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures

Een tussenvordering tot betichting van valsheid die samen met het cassatieberoep in strafzaken wordt ingesteld, moet op straffe van niet-ontvankelijkheid worden ondertekend door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 335.

- Artt. 425, § 1, tweede lid, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0336.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.2](#)

AC nr. ...

BEVOEGDHEID EN AANLEG

STRAFZAKEN

Strafzaken - Bevoegdheid - Veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving, gedurende een welbepaalde periode, van de gevolgen van de vernietigde bepalingen - Aangevoerd verschil in behandeling - Onderscheid dat niet voortvloeit uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van het vernietigingsarrest

Het onderscheid dat hierin bestaat dat, indien de regeling van de rechtspleging had plaatsgevonden vóór 12 januari 2018, de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank had kunnen worden verwezen uit hoofde van een door de wet van 5 februari 2016 gecorrectionaliseerde misdaad, wordt niet gemaakt tussen inverdenkinggestelden die zich in dezelfde toestand bevinden, maar tussen inverdenkinggestelden die zich in verschillende juridische toestanden bevinden die zonder onderscheid gelden voor alle personen die tot de betrokken categorieën behoren; dat onderscheid vloeit niet voort uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof, dat beslist heeft om die gevolgen gedurende een welbepaalde periode te handhaven (1). (1) Zie de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "pot-pourri II"-wet, gedeeltelijk vernietigd door AGwH 21 december 2017, nr. 148/2018, en 9 maart 2018, nr. 28/2018 (uitleggingsarrest) De eiser betoogde dat, indien het verwijzingsarrest was geweest vóór de bekendmaking van arrest nr. 148/2018 van het Grondwettelijk Hof, hij eerder zou zijn verwezen naar de correctionele rechtbank dan naar het hof van assisen en dat hem in dat geval slechts een vrijheidsstraf van maximum dertig jaar zou zijn opgelegd, terwijl hij nu door het hof van assisen was veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij liet echter na te vermelden dat, zelfs onder vigeur van de vernietigde bepalingen, de correctionalisering van een misdaad door een onderzoeksgerecht enkel mogelijk was als voornoemd gerecht verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond in aanmerking had genomen. Het OM leidde hieruit af dat de aangevoerde discriminatie niet bestond. (M.N.B.).

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

BEWIJS

STRAFZAKEN

Strafzaken - Getuigen - Verhoor van een verdachte zonder zonder bijstand van een advocaat - Verklaringen die ook derden beschuldigen - Weerslag op de regelmatigheid van het bewijs

Wanneer een verdachte zonder bijstand van een advocaat verklaringen aflegt die ook derden beschuldigen, is het aldus tegen hen verkregen bewijs op zich niet onregelmatig; onverminderd de mogelijkheid waarover de verdachte beschikt om op de inhoud van die verklaringen terug te komen, treedt hij in dat geval enkel op als een getuige wiens verklaring, om te worden aangenomen, niet in het bijzijn van een raadsman hoeft te worden afgelegd (1). (1) Cass. 5 september 2012, AR P.12.0418.F, AC 2012, nr. 447 (derde middel), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2012, nr. 447; zie Cass. 26 maart 2013, AR P.12.0145.N, AC 2013, nr. 210, §7.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Twijfelachtig karakter van een deskundigenonderzoek - Gevolgen voor de ontvankelijkheid van de vervolging en voor de verplichting van de rechter om de telastleggingen in het licht van de andere bewijzen te onderzoeken

De omstandigheid dat de betrouwbaarheid van een deskundigenonderzoek twijfelachtig is, heeft in de regel niet de onontvankelijkheid van de gehele vervolging tot gevolg en ontslaat de rechter evenmin van de verplichting om, enerzijds, telastleggingen waarop die handeling betrekking heeft te onderzoeken in het licht van de andere, regelmatig overgelegde bewijzen en, anderzijds, telastleggingen te onderzoeken die geen verband houden met het gelaakte bewijs (1). (1) Betreffende de vereiste van onpartijdigheid aan de zijde van een deskundige, zie Cass. 20 december 2007, AR C.07.0307.N, AC 2007, nr. 654. Zie ook Cass. 15 maart 1985, AR 4439, AC 1985-86, nr. 428: "uit de enkele omstandigheid dat een door de rechter aangestelde deskundige van partijdigheid kan worden verdacht, kan niet worden afgeleid dat de zaak niet eerlijk is behandeld; dat kan met name niet wanneer partijen de gelegenheid hebben gehad t.a.v. de eventuele partijdigheid verweer te voeren". En "het advies van de gerechtsdeskundige, ongeacht of hij in de fase van het vooronderzoek is tussengekomen, heeft geen bijzondere bewijswaarde; de rechters beoordelen vrij de inhoud ervan; niets verplicht hen om aan het verslag van de deskundige meer geloof te hechten dan aan dat van de technisch raadsman van de inverdenkinggestelde of van de burgerlijke partij." (Cass. 19 december 2012, AR P.12.1310.F, AC 2012, nr. 701).

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op een eerlijk proces - Geen bijstand van een advocaat - Miskening van het recht van verdediging

De afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor van een verdachte heeft in de regel niet tot gevolg dat het recht van verdediging onherroepelijk is aangetast of dat een eerlijke behandeling van de zaak definitief is uitgesloten; wanneer de rechter een andere dan de wettelijk bepaalde sanctie voor de afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor overweegt, dient hij na te gaan wat de concrete impact is van de afwezigheid van die bijstand op de uitoefening van het recht van verdediging van de verdachte en op zijn recht op een eerlijk proces tijdens het verdere verloop van de procedure (1). (1) Zie Cass 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §8 (betreffende een dergelijk verhoor "op een ogenblik dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM nog niet in die zin interpreteerde en de Belgische wetgeving nog niet in die noodzaak voorzag"); EHRM 27 november 2008, verzoekschrift nr. 36391/02, Salduz t. Turkije).

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig bewijs - Wering - Criterium van het gebruik van het bewijs dat het recht op een eerlijk proces miskent - Eerbiediging van het recht van verdediging - Controle door de rechter

De rechter die een onregelmatig bewijs wil weren op grond dat het gebruik ervan het recht op een eerlijk proces miskent, moet vaststellen of de procedure eerlijk is verlopen; daartoe moet hij nagaan of het recht van verdediging is nageleefd (1). (1) Cass. 30 april 2014, AR P.13.1869.F, AC 2014, nr. 307 (inzake C.-S., betreffende het in het buitenland verkregen bewijs), Rev. dr. pén. crim., 2014, p. 834 e.v., noot F. LUGENTZ; zie EHRM 28 juli 2009, verzoekschrift nr. 18704/05, Lee Davies t. België.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Miskening van een recht dat gewaarborgd wordt door een interne rechtsregel of door een internationaal verdrag - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselementen

Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering ontziet de onregelmatige bewijzen wanneer de overtreden vorm niet is voorgeschreven op straffe van nietigheid, wanneer de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs niet aantast en wanneer het gebruik van die onregelmatigheid het recht op een eerlijk proces niet in het gedrang brengt; die regel is van toepassing op alle onregelmatigheden, onverschillig of ze een recht aantasten dat wordt gewaarborgd door een interne rechtsregel dan wel door een internationaal verdrag (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109, § 14; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 7, AC 2016, nr. 265, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig bewijs - Criterium van het gebruik van het bewijs dat het recht op een eerlijk proces miskent - Afweging tussen openbaar belang en het belang van de partijen

Het evenwicht tussen de rechten van de verschillende partijen put het begrip eerlijk proces niet uit; het ideaal van rechtvaardigheid is hiervan ook een bestanddeel; hieruit volgt dat het gewicht van het openbaar belang bij de vervolging van een misdrijf en de berechting van de daders in aanmerking kan worden genomen en kan worden afgewogen tegen het belang van het individu dat de bewijzen ten laste regelmatig worden verzameld (1). (1) Cass. 30 april 2014, AR P.13.1869.F/7, AC 2014, nr. 307 (inzake C.-S., betreffende het in het buitenland verkregen bewijs); zie EHRM 1 maart 2007, verzoekschrift nr. 5935/02, Heglas t. Republiek Tsjechië, §86 en 87; EHRM 11 juli 2006, Jalloh t. Duitsland, verzoekschrift nr. 54810/00, §97.

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatigheid van een bewijselement - Gevolgen voor het recht op een eerlijk proces - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Marginale toetsing door het Hof

De feitenrechter beoordeelt in feite de gevolgen die de onregelmatigheden, die hij zegt te hebben vastgesteld, hebben gehad voor de wijze waarop de beklaagde zijn recht op een eerlijk proces al dan niet nog kan uitoefenen; het Hof gaat evenwel na of hij, uit zijn vaststellingen, zowel de onregelmatigheid zelf van de onderzoekshandelingen of van de daden van vervolging als van de gevolgtrekkingen die hij daaruit maakt naar recht heeft kunnen afleiden (1), indien deze verschillen van die welke in de wet zijn vastgelegd. (1) Zie Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Allerlei - Vonnisgerecht - Eerlijk proces - Vordering tot het verrichten van een onderzoekshandeling - Polygraaf - Weigering van het onderzoeksgerecht - Weerslag op de eerlijke behandeling van de zaak

De waarborg op een eerlijk proces ontzegt de feitenrechter de bevoegdheid niet om de gegrondheid van een door één van de partijen gevorderde onderzoekshandeling te beoordelen en verbiedt hem derhalve evenmin te oordelen dat de zaak in staat van wijzen is zonder dat de gevorderde handeling, die niet nodig was om de waarheid te achterhalen, werd bevolen (1); uit de enige omstandigheid dat de door de inverdenkinggestelde gevorderde polygraaftest hem door de kamer van inbeschuldigingstelling werd geweigerd op grond dat die test, gelet op het voorwerp ervan, niet kan bijdragen tot de oplossing van het geschil, kan niet worden afgeleid dat de zaak, in zijn geheel, niet à charge en à décharge werd onderzocht en evenmin, bijgevolg, dat er onmogelijk een eerlijk proces kon worden gevoerd voor het vonnisgerecht (2). (1) Zie, inzake het aan de feitenrechter gericht verzoek tot verhoor van een getuige, Cass. 16 november 2016, AR P.16.0872.F, AC 2016, nr. 648, met concl. OM in Pas. 2016; Cass. 15 november 2017, AR P.17.0150.F, AC 2017, nr. 647. (2) Zie Cass. 15 mei 2001, AR P.99.1478.N, AC 2001, nr. 282 (antwoord op het tweede middel, beschikbaar op juridat.be).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Bewijs - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Toezicht door de rechter op de toelaatbaarheid van dat bewijs in het licht van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering

Het toezicht van de rechter op de toelaatbaarheid van een bewijs ten aanzien van de in artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vastgestelde voorwaarden vormt een daadwerkelijk rechtsmiddel dat beantwoordt aan de voorschriften van artikel 13 EVRM (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109, § 15.

- Art. 13 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatigheid van een bewijselement - Miskenning van het recht op het voorafgaandelijk overleg, het recht op de bijstand van een advocaat en het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - Vaststelling door feitenrechter - Sanctie

Het gevolg van de onregelmatigheid van een bewijselement, de sanctie voor de miskenning van het recht op het voorafgaandelijk overleg en op de bijstand van een advocaat en de sanctie voor de miskenning van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, bestaat niet in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging of van de strafvordering maar, wanneer die onregelmatigheden naar recht zijn vastgesteld door de feitenrechter, respectievelijk in het weren van het onwettige bewijselement, het verbod, voor dat gerecht, om bewijzen van schuld te putten in een verklaring die met miskenning van het voormelde recht is afgelegd en de vermindering van de uitgesproken of zelfs van de bij wet vastgestelde straf (1). (1) Zie (onderzoeksgerechten) Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. « in hoofdzaak » OM en noot ondertekend M.N.B.; Fr. LUGENTZ, La Preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités, Anthemis, Limal, 2017, p. 195 e.v.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

CASSATIE

Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Bijzondere

verbeurdverklaring op grond van een witwasmisdrijf - Vernietiging omdat als voorwerp van dit misdrijf de door dit misdrijf gegenereerde vermogensvoordelen werden verbeurdverklaard - Rechtsmacht van de rechter op verwijzing - Draagwijdte

De vernietiging met verwijzing plaatst de partijen binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing in de toestand waarin de partijen zich zouden hebben bevonden voor de rechter wiens beslissing is vernietigd, hetgeen inhoudt dat wat dat punt betreft de partijen elke door hen gewenste vordering kunnen nemen en elk verweer kunnen laten gelden; daaruit volgt dat indien het Hof een op grond van een witwasmisdrijf bevolen bijzondere verbeurdverklaring heeft vernietigd omdat als voorwerp van dit misdrijf de door dit misdrijf gegenereerde vermogensvoordelen werden verbeurdverklaard, de rechter op verwijzing rechtsmacht heeft om de bijzondere verbeurdverklaring te bevelen van hetzij het voorwerp van dit witwasmisdrijf hetzij de vermogensvoordelen die uit dit witwasmisdrijf voortkomen hetzij eventueel beide, voor zover aan de wettelijke voorwaarden voor die bijzondere verbeurdverklaringen is voldaan (1). (1) Cass. 11 oktober 2012, AR C.10.0711.F, AC 2012, nr. 524; R. DECLERCQ, *Beginselen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, pp. 1682-1683.

- Art. 435, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

VERNIETIGING. OMVANG

Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Beslissing met betrekking tot de vordering tot vrijwaring - Cassatie - Gevolg voor de beslissing betreffende de hoofdvordering

Indien de verweerder op vrijwaring de cassatie verkrijgt van de beslissing met betrekking tot de tegen hem ingestelde vordering tot vrijwaring, leidt dit tot de vernietiging van de beslissing op de hoofdvordering ingeval de middelen gericht zijn tegen de motieven die aan de beslissing betreffende de hoofdvordering ten grondslag liggen, ingevolge de noodzakelijke band van afhankelijkheid tussen de beslissing over de vrijwaring en de beslissing op de hoofdvordering (1). (1) Cass. 14 mei 2004, AR C.03.0434.F, AC 2004, nr. 262.

2 november 2018

C.2017.0280.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.1](#)

AC nr. 599

Vernietiging - Omvang - Algemeen - Verwijzing - Rechtsmacht van de rechter op verwijzing - Strafzaken - Draagwijdte

De rechter op verwijzing heeft slechts rechtsmacht binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing en het staat aan de rechter op verwijzing te bepalen, onder controle van het Hof, in hoeverre hij van de zaak kennis moet nemen en dus welke de vernietigde beslissingen zijn van de bestreden rechterlijke uitspraak die door hem opnieuw moeten worden beoordeeld aangezien het slechts de vernietigde beslissingen zijn van de bestreden rechterlijke uitspraak, met inbegrip van de onafscheidbare beslissingen en de gevolgbeslissingen, die de omvang van de vernietiging en de verwijzing bepalen en dus niet de onderliggende reden of redenen die aanleiding hebben gegeven tot cassatie (1). (1) Cass. 5 juni 2018, AR P.18.0144.N, AC 2018, nr. 354; T. DECAIGNY, "De gevolgen van een arrest van het Hof van Cassatie en de relatie tot andere hoge rechtscollages", in W. VAN EECKHOUTTE en J. GHYSELS (eds.), *Cassatie in strafzaken*, Antwerpen, Intersentia, 2014, nr. 464, p. 229-230.

- Art. 435, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

CASSATIEBEROEP

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Vorm van betekening - Franse Gemeenschap van België - Verzoekschrift niet betekend aan de voorzitter van de regering - Verzoekschrift betekend aan de minister op wiens verzoek het verweer tegen de rechtsvordering wordt gevoerd

De artikelen 1079, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek en 82, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen sluiten, in geval van onregelmatigheid van het exploit van betekening van een cassatieverzoekschrift aan een gemeenschap, de toepassing niet uit van de regel van artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek, volgens hetwelk de rechter een proceshandeling alleen dan nietig kan verklaren indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 368.

- Art. 82, eerste lid Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980
- Art. 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

13 juni 2019 C.2018.0328.F [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190613.4](#) AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Algemeen - Tot vrijwaring opgeroepen partij - Cassatieberoep tegen de eiser - Ontvankelijkheid

Het cassatieberoep van de tot vrijwaring opgeroepen partij tegen de beslissing op de hoofdvordering is ontvankelijk ten aanzien van de oorspronkelijke eiser indien er voor de bodemrechter een geschil tussen die twee partijen bestond, waartoe het volstaat dat die partijen tegen elkaar geconcludeerd hebben.

2 november 2018 C.2017.0280.N [ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.1](#) AC nr. 599

STRAFZAKEN

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de tenuitvoerlegging weigert - Cassatieberoep van de procureur-generaal - Neerlegging van het exploit van betekening

De procureur-generaal die cassatieberoep instelt tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, moet zijn cassatieberoep aan de verweerder doen betekenen en moet het exploit van betekening ten laatste de vijfde dag te rekenen van de datum van instelling van dat beroep op de griffie doen toekomen (1). (1) Cass. 6 oktober 2015, AR P.15.1258.N, AC 2015, nr. 582.

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019 P.2019.0572.F [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.4](#) AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Verklaring van cassatieberoep - Ondertekening door een advocaat, van wie blijkt dat hij houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, "loco" een advocaat van wie dit niet blijkt - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

De verklaring van cassatieberoep in strafzaken die is ondertekend door een advocaat van wie blijkt dat hij houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures, in de plaats van een andere advocaat ("loco"), is niet onontvankelijk enkel en alleen omdat niet blijkt dat die andere advocaat ook houder is van dat getuigschrift (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2019, nr. 350; Cass. 12 oktober 2016, AR P.16.0610.F (impliciet), AC 2016, nr. 565, en andersluidende concl. OM in Pas. 2016; contra Cass. 17 oktober 2017, AR P.16.1082.N, AC 2017, nr. 566.

- Art. 425, § 1, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0247.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.2](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing - Verzoek tot wraking van deskundigen - Arrest - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het autonoom karakter van de procedure tot wraking van deskundigen, bedoeld in de artikelen 966 en volgende Gerechtelijk Wetboek, heeft tot gevolg dat een arrest dat ter zake uitspraak doet geen voorbereidend arrest of een arrest van onderzoek is maar een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; hieruit volgt dat het instellen van het cassatieberoep niet ondergeschikt is aan de voorwaarde dat er een beslissing wordt uitgesproken die de saisine van de strafrechter inzake de strafvordering uitput (1). (1) Contra Cass. 6 maart 2013, AR P.12.1779.F, AC 2013, nr. 148, met andersl. concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2013. Hierin schreef laatstgenoemde: "Het Hof is thans van oordeel dat de wrakingsprocedure een autonoom karakter heeft en dat, bijgevolg, een onmiddellijk cassatieberoep tegen het arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter in strafzaken ontvankelijk is. Dezelfde regel is m.i. van toepassing op het cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over een vordering tot wraking van een door de onderzoeksrechter aangewezen deskundige: een dergelijk cassatieberoep moet derhalve onmiddellijk worden ingesteld, nog vóór de eindbeslissing over de strafvordering". Over het onmiddellijk cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter, zie: Cass. 29 september 2006, AR P.06.0843.N, AC 2006, nr. 452, met concl. advocaat-generaal met opdracht CORNELIS; Cass. 24 januari 2008, AR P.08.0019.N, AC 2008, nr. 62; Cass. 14 oktober 2015, AR P.15.1014.F, AC 2015, nr. 604; Cass. 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC 2016, nr. 239 (impliciet), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2016. Wat betreft de vroegere rechtspraak in tegengestelde zin, zie Cass. 18 september 2002, AR P.02.0874.F, AC 2002, nr. 459. (M.N.B.)

- Art. 966 e.v. Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Vreemdeling - Betekening van cassatieberoep - Termijn voor neerlegging van het exploit van betekening

Het exploit van betekening van het cassatieberoep van de Belgische Staat tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over het beroep van een vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving moet, op straffe van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep, worden neergelegd op de griffie van het Hof van Cassatie binnen de bij artikel 429 van dat wetboek bepaalde termijnen; dat is ook het geval wanneer het cassatieberoep onverwijld moet worden onderzocht door het Hof (1). (1) Zie Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410.

- Artt. 427, tweede lid, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0493.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.3](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep - Tussenvordering tot betichting van valsheid - Vorm - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures

Een tussenvordering tot betichting van valsheid die samen met het cassatieberoep in strafzaken wordt ingesteld, moet op straffe van niet-ontvankelijkheid worden ondertekend door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 335.

- Artt. 425, § 1, tweede lid, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0336.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.2](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld -

Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Hof van assisen - Motiverend arrest - Cassatieberoep van de beschuldigde - Betekening van het cassatieberoep aan de burgerlijke partij - Draagwijde - Oproeping tot bindendverklaring van het arrest

Wanneer een beschuldigde, eiser in cassatie, zijn cassatieberoep tegen het motiverend arrest van het hof van assisen aan de burgerlijke partij heeft doen betekenen, kan die betekening gelden als oproeping tot bindendverklaring van het arrest.

- Art. 337, derde lid Wetboek van Strafvordering

26 juni 2019

P.2019.0344.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190626.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Geschriften van de rechtspleging - Vorm - Geschrift dat middelen aanvoert of vragen betreffende de oplossing van het cassatieberoep opwerpt - Ondertekening vereist door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures

Met toepassing van de artikelen 425, § 1, tweede lid, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering moeten de verklaring van cassatieberoep en de memorie, op straffe van niet-ontvankelijkheid, worden ondertekend door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures; aangezien de tussenkomst van een gespecialiseerde advocaat wordt verantwoord door het technische en specifieke karakter van de voor het Hof gevolgde procedure, is die bijstand vereist voor de geschriften van de rechtspleging waarin de eiser middelen aanvoert of vragen betreffende de oplossing van het cassatieberoep opwerpt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 335.

- Artt. 425, § 1, tweede lid, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0336.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.2](#)

AC nr. ...

CASSATIEMIDDELEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Tot vrijwaring opgeroepen partij - Beroep op middel van de verweerder op hoofdvordering

Een partij die door een verweerder in tussenkomst en vrijwaring is opgeroepen kan een beroep doen op de middelen die de verweerder op de hoofdvordering in conclusie heeft aangevoerd, wanneer de berechting van de door die conclusie opgeworpen betwisting ook belang heeft voor de jegens haar genomen beslissing (1). (1) Cass. 22 februari 1982, Arr. Cass. 1982, nr. 370.

2 november 2018

C.2017.0280.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.1](#)

AC nr. 599

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE

- Opname van een privételecommunicatie door een deelnemer - Bestaanbaarheid met artikel 314bis Strafwetboek

Artikel 314bis Strafwetboek bestraft enkel de opname van een communicatie door een persoon die hieraan niet heeft deelgenomen; de wet verbiedt de personen die aan de communicatie deelnemen, niet om deze op te nemen (1). (1) Zie Cass. 17 november 2015, AR P.15.0880.N, AC 2015, nr. 684, met concl. van advocaat-generaal met opdracht WINANTS; Cass. 8 januari 2014, AR P.13.1935.F, AC 2014, nr. 12 en concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, in Pas. 2014, nr. 21; Cass. 9 september 2008, AR P.08.0276.N, AC 2008, nr. 458, en concl. advocaat-generaal TIMPERMAN; Cass. 9 januari 2001, AR P.99.0235.N, AC 2001, nr. 7 (m.b.t. de artt. 8.1 EVRM en 17.1 IVBPR); Chr. DE VALKENEER, "Les infractions en matières d'écoutes, de prise de connaissance et d'enregistrement de communications et de télécommunications", in Les Infractions, vol. 5, Les infractions contre l'ordre public, Larcier, 2012, p. 400-402.

- Art. 314bis Strafwetboek

12 juni 2019 P.2019.0188.F [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#) AC nr. ...

- Opname van een privételecommunicatie door een deelnemer met het oog op het gebruik ervan door een derde - Bestaanbaarheid met artikel 314bis Strafwetboek

De omstandigheid dat een deelnemer aan een privégesprek dat gesprek uit eigen beweging heeft opgenomen, zodat een derde de opgenomen gegevens voor het gerecht zou kunnen gebruiken, volstaat niet als bewijs van het feit dat die derde hem tot die opname zou hebben aangespoord, wat uit hoofde van de hoofddader niet strafbaar is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het tweede middel).

- Artt. 16 en 314bis Strafwetboek

12 juni 2019 P.2019.0188.F [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#) AC nr. ...

DADING

- Vernietiging - Grond - Dwaling

Onder dwaling omtrent het voorwerp van het geschil in de zin van artikel 2053 Burgerlijk Wetboek wordt verstaan een dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak voorwerp van het geschil, met name een dwaling omtrent het bestaan of de aard van de subjectieve rechten voorwerp van het geschil, maar niet een dwaling omtrent de omvang van die rechten.

- Art. 2053, eerste lid Burgerlijk Wetboek

15 februari 2019 C.2018.0103.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190215.4](#) AC nr. ...

- Vernietiging - Grond - Dwaling

Onder dwaling omtrent het voorwerp van het geschil in de zin van artikel 2053 Burgerlijk Wetboek wordt verstaan een dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak voorwerp van het geschil, met name een dwaling omtrent het bestaan of de aard van de subjectieve rechten voorwerp van het geschil, maar niet een dwaling omtrent de omvang van die rechten.

- Art. 2053, eerste lid Burgerlijk Wetboek

15 februari 2019 C.2018.0103.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190215.4](#) AC nr. ...

- Vernietiging - Grond - Dwaling

Onder dwaling omtrent het voorwerp van het geschil in de zin van artikel 2053 Burgerlijk Wetboek wordt verstaan een dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak voorwerp van het geschil, met name een dwaling omtrent het bestaan of de aard van de subjectieve rechten voorwerp van het geschil, maar niet een dwaling omtrent de omvang van die rechten.

- Art. 2053, eerste lid Burgerlijk Wetboek

15 februari 2019 C.2018.0103.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190215.4](#) AC nr. ...

- Vernietiging - Grond - Dwaling

Onder dwaling omtrent het voorwerp van het geschil in de zin van artikel 2053 Burgerlijk Wetboek wordt verstaan een dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak voorwerp van het geschil, met name een dwaling omtrent het bestaan of de aard van de subjectieve rechten voorwerp van het geschil, maar niet een dwaling omtrent de omvang van die rechten.

- Art. 2053, eerste lid Burgerlijk Wetboek

15 februari 2019

C.2018.0103.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190215.4](#)

AC nr. ...

DESKUNDIGENONDERZOEK

- Strafzaken - Opdracht - Rechtsmacht - Onderzoek

Om te beoordelen of de deskundige enkel vaststellingen heeft gedaan of een technisch advies heeft uitgebracht dan wel zich de rechtsmacht van de rechter heeft toegeëigend met betrekking tot het beoordelen van de gegrondheid van de vervolging en na te gaan of hij gehandeld heeft buiten de grenzen van de hem door de rechter toevertrouwde opdracht, moet worden onderzocht hoe de opdracht in zijn geheel is geformuleerd en moet rekening worden gehouden met alle elementen eigen aan het deskundigenonderzoek, zoals het technisch karakter van de opdracht en de context waarin de deskundige met die opdracht wordt belast; het kan voorkomen dat de vraag waarop de deskundige een antwoord van technische aard moet geven, samenvalt met de vraag waarover de rechter vanuit een juridisch oogpunt uitspraak moet doen (1). (1) (In burgerlijke zaken) Cass. 15 juni 2018, AR C.17.0422.F, AC 2018, nr. 391; Cass. 15 november 2012, AR C.11.0579.F, AC 2012, nr. 616; over de vraag betreffende de eventuele toepasselijkheid, op de strafprocedure, van de artikelen 962 e.v. Gerechtelijk Wetboek, inzonderheid wat betreft het tegensprekelijk karakter van het deskundigenonderzoek dat door de strafrechter is bevolen in zijn hoedanigheid van feitenrechter, zie GwH 27 mei 1998, nr. 60/98, inz. B.2, B.8 en B.9.

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Opdracht - Rechtsmacht

Uit artikel 962 Gerechtelijk Wetboek voort vloeit dat de aan een deskundige gegeven opdracht beperkt moet blijven tot het verzamelen van de nodige feitelijke gegevens om de rechter in staat te stellen de relevante rechtsregels toe te passen; de rechter kan de deskundige niet gelasten een advies te geven over de gegrondheid van de vordering (1). (1) (In burgerlijke zaken) Cass. 15 juni 2018, AR C.17.0422.F, AC 2018, nr. 391; Cass. 15 november 2012, AR C.11.0579.F, AC 2012, nr. 616; over de vraag betreffende de eventuele toepasselijkheid, op de strafprocedure, van de artikelen 962 e.v. Gerechtelijk Wetboek, inzonderheid wat betreft het tegensprekelijk karakter van het deskundigenonderzoek dat door de strafrechter is bevolen in zijn hoedanigheid van feitenrechter, zie GwH 27 mei 1998, nr. 60/98, inz. B.2, B.8 en B.9.

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Twijfelachtig karakter - Gevolgen voor de ontvankelijkheid van de vervolging en voor de verplichting van de rechter om de telastleggingen in het licht van de andere bewijzen te onderzoeken

De omstandigheid dat de betrouwbaarheid van een deskundigenonderzoek twijfelachtig is, heeft in de regel niet de onontvankelijkheid van de gehele vervolging tot gevolg en ontslaat de rechter evenmin van de verplichting om, enerzijds, telastleggingen waarop die handeling betrekking heeft te onderzoeken in het licht van de andere, regelmatig overgelegde bewijzen en, anderzijds, telastleggingen te onderzoeken die geen verband houden met het gelaakte bewijs (1). (1) Betreffende de vereiste van onpartijdigheid aan de zijde van een deskundige, zie Cass. 20 december 2007, AR C.07.0307.N, AC 2007, nr. 654. Zie ook Cass. 15 maart 1985, AR 4439, AC 1985-86, nr. 428: "uit de enkele omstandigheid dat een door de rechter aangestelde deskundige van partijdigheid kan worden verdacht, kan niet worden afgeleid dat de zaak niet eerlijk is behandeld; dat kan met name niet wanneer partijen de gelegenheid hebben gehad t.a.v. de eventuele partijdigheid verweer te voeren". En "het advies van de gerechtsdeskundige, ongeacht of hij in de fase van het vooronderzoek is tussengekomen, heeft geen bijzondere bewijswaarde; de rechters beoordelen vrij de inhoud ervan; niets verplicht hen om aan het verslag van de deskundige meer geloof te hechten dan aan dat van de technisch raadsman van de inverdenkinggestelde of van de burgerlijke partij." (Cass. 19 december 2012, AR P.12.1310.F, AC 2012, nr. 701).

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Twijfel over de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen - Redenen die terecht doen vrezen voor een risico op partijdigheid

De procedurele rechtvaardigheid kan in gevaar worden gebracht wanneer de bewijsgaring, in haar geheel, is verlopen in omstandigheden die de betrouwbaarheid van het verkregen bewijs aantasten omdat er twijfel bestaat omtrent de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen; de vrees voor een partijdige bewijsgaring moet echter objectief worden verantwoord, in die zin dat de rechter dient vast te stellen dat er redenen zijn die de partijen terecht doen vrezen voor het ontstaan van een dergelijk risico op partijdigheid (1). (1) (Betreffende de onpartijdigheid van de onderzoeker en niet van een deskundige, zoals in onderhavig geval) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; Cass. 11 juni 2013, AR P.13.0428.N, AC 2013, nr. 357; zie ook (betreffende de loyaliteitsplicht van de met het onderzoek belaste onderzoekers en magistraten) Cass. 31 mei 2011, AR P.10.2037.F, "KBL", AC 2011, nr. 370, integrale versie (beschikbaar op Juridat.be).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Met het onderzoek belaste personen en organen - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid - Beoordeling door de rechter

De vraag of de met het onderzoek belaste personen en organen voldoende onafhankelijk en onpartijdig zijn, moet worden beoordeeld in het licht van alle bijzondere omstandigheden eigen aan de zaak (1). (1) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; EHRM 14 april 2015, Mustafa Tunç en Fecire Tunç t. Turkije, verzoekschrift nr. 24014/05, §223 e.v.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Verzoek tot wraking van deskundigen - Arrest - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het autonoom karakter van de procedure tot wraking van deskundigen, bedoeld in de artikelen 966 en volgende Gerechtelijk Wetboek, heeft tot gevolg dat een arrest dat ter zake uitspraak doet geen voorbereidend arrest of een arrest van onderzoek is maar een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; hieruit volgt dat het instellen van het cassatieberoep niet ondergeschikt is aan de voorwaarde dat er een beslissing wordt uitgesproken die de saisine van de strafrechter inzake de strafvordering uitput (1). (1) Contra Cass. 6 maart 2013, AR P.12.1779.F, AC 2013, nr. 148, met andersl. concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2013. Hierin schreef laatstgenoemde: "Het Hof is thans van oordeel dat de wrakingsprocedure een autonoom karakter heeft en dat, bijgevolg, een onmiddellijk cassatieberoep tegen het arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter in strafzaken ontvankelijk is. Dezelfde regel is m.i. van toepassing op het cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over een vordering tot wraking van een door de onderzoeksrechter aangewezen deskundige: een dergelijk cassatieberoep moet derhalve onmiddellijk worden ingesteld, nog vóór de eindbeslissing over de strafvordering". Over het onmiddellijk cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter, zie: Cass. 29 september 2006, AR P.06.0843.N, AC 2006, nr. 452, met concl. advocaat-generaal met opdracht CORNELIS; Cass. 24 januari 2008, AR P.08.0019.N, AC 2008, nr. 62; Cass. 14 oktober 2015, AR P.15.1014.F, AC 2015, nr. 604; Cass. 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC 2016, nr. 239 (impliciet), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2016. Wat betreft de vroegere rechtspraak in tegengestelde zin, zie Cass. 18 september 2002, AR P.02.0874.F, AC 2002, nr. 459. (M.N.B.)

- Art. 966 e.v. Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

DWANGSOM

- Beslissing waarin de dwangsom werd opgelegd - Bekrachtigende beslissing - Betekening - Oogmerk - Voorwaarde - Al dan niet gelijktijdige betekening

De verplichting om, na tussenkomst van de bekrachtigende beslissing, zowel de bekrachtigende beslissing als de beslissing waarin de dwangsom werd opgelegd desgevallend opnieuw te betekenen, is ingegeven door de noodzaak van rechtszekerheid teneinde geschillen zoveel als mogelijk te vermijden; hieraan wordt ook voldaan wanneer de bekrachtigde beslissing wordt betekend na de betekening van de bekrachtigende beslissing; een gelijktijdige betekening van beide beslissingen is niet vereist.

- Art. 1385bis, derde lid Gerechtelijk Wetboek

21 december 2018

C.2018.0216.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.4](#)

AC nr. 734

EIGENDOM

- Mede-eigendom - Andere daden van beheer en beschikking - Vereiste van medewerking van alle mede-eigenaars - Toepassingsgebied - Sanctie

De regel vervat in artikel 577-2, §6, Burgerlijk Wetboek, die bepaalt dat andere daden van beheer, alsmede daden van beschikking, om geldig te zijn, met medewerking van alle mede-eigenaars moeten geschieden, betreft enkel de verhouding tussen de mede-eigenaars onderling en niet de verhouding tussen de mede-eigenaars en derden, die beheerst blijft door het gemeen recht; de miskennis ervan leidt niet tot de ongeldigheid van de overeenkomst, maar tot de niet-tegenwerpelijkheid ervan aan de andere mede-eigenaars (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

- Art. 577-2, § 6 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019

C.2018.0140.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#)

AC nr. ...

- Mede-eigendom - Onverdeeld goed - Mede-eigenaar - Huurovereenkomst met een derde - Sanctie

Wanneer één van de mede-eigenaars met een derde een huurovereenkomst sluit met betrekking tot een onverdeeld goed, is deze huurovereenkomst niet ongeldig, maar kan zij enkel niet worden tegengeworpen aan de andere mede-eigenaars (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

- Art. 577-2, § 6 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019 C.2018.0140.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#) AC nr. ...

- Mede-eigendom - Onverdeeld goed - Verhuur aan derden - Daad - Aard

Het verhuren aan derden van de onverdeelde eigendom is in beginsel noch een daad van behoud, noch een daad van voorlopig beheer in de zin van artikel 577-2, §5, Burgerlijk Wetboek; in beginsel is daartoe de medewerking van alle mede-eigenaars vereist (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

- Art. 577-2, §§ 5 en 6 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019 C.2018.0140.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#) AC nr. ...

ERFENISSEN***- Gerechtelijke vereffening-verdeling - Artikel 9, wet 13 augustus 2011 - Overgangsregeling***

De specifieke overgangsregeling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 houdt een afwijking in op de onmiddellijke toepasselijkheid van nieuwe procedureregels op hangende geschillen van artikel 3 Gerechtelijk wetboek, nu uit de wetsgeschiedenis van de overgangsregeling blijkt dat deze beoogde de nieuwe procedureregels slechts toepasselijk te maken op de vorderingen tot vereffening-verdeling die in beraad worden genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de oude procedureregels verder te laten gelden "eenmaal de verdeling reeds werd bevolen onder de gelding van de oude wet", zodat in de zaken waarin de vordering tot vereffening-verdeling reeds in beraad was genomen vóór het ogenblik van in werkingtreding van de wet, de bepalingen van toepassing blijven zoals die golden voorafgaand aan de nieuwe wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

2 november 2018 C.2018.0134.N [ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.5](#) AC nr. 603

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL***- Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de tenuitvoerlegging weigert - Cassatieberoep van de procureur-generaal - Ontvankelijkheid - Neerlegging van het exploit van betekening***

De procureur-generaal die cassatieberoep instelt tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel, moet zijn cassatieberoep aan de verweerder doen betekenen en moet het exploit van betekening ten laatste de vijfde dag te rekenen van de datum van instelling van dat beroep op de griffie doen toekomen (1). (1) Cass. 6 oktober 2015, AR P.15.1258.N, AC 2015, nr. 582.

- Art. 18, § 2 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019 P.2019.0572.F [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.4](#) AC nr. ...

EUROPESE UNIE

VERDRAGSBEPALINGEN

Verdragsbepalingen - Beginselen - Artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009 - Ambtshalve toepassing

De appelrechter die artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen ambtshalve toepast zonder de partijen toe te laten daarover tegenspraak te voeren, miskent het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24 Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen

4 januari 2019

C.2018.0156.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190104.2](#)

AC nr. ...

Verdragsbepalingen - Beginselen - Handvest van de Europese Unie - Artikel 47 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Toepassingsgebied - Inbreuk op het Wegverkeersreglement

Een doeltreffend rechterlijk toezicht, zoals gewaarborgd bij artikel 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, vereist dat het gerecht dat toezicht houdt op een beslissing die het recht van de Unie toepast, kan nagaan of de bewijzen waarop die beslissing steunt, niet zijn verkregen en aangewend met miskenning van de rechten die gewaarborgd worden door het voormelde recht, en inzonderheid door het Handvest; een vonnis dat uitspraak doet over een vervolging, ingesteld wegens inbreuk op het wegverkeersreglement, is geen beslissing die het recht van de Europese Unie toepast; een dergelijk vonnis kan in zoverre het aangevoerde artikel 47 niet schenden.

- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAKOORD EN GERECHTELIJ

RECHTSPLEGING

Rechtspleging - Onbetaalde verkoper - Beweerde miskenning van het eigendomsvoorbehoud - Sluiting van het faillissement - Kwijting van de opdracht van de curatoren

De onbetaalde verkoper onder eigendomsvoorbehoud is gerechtigd om in het faillissement aangifte te doen van zijn schuldvordering als bevoorrechte schuldeiser, zodat de kwijting bedoeld in artikel 80 Faillissementswet zoals van toepassing, welke bepaling strekt tot een doelmatige afwikkeling van de faillissementsvereffening en in die zin de openbare orde raakt, ook op hem van toepassing is indien hij behoorlijk werd opgeroepen, en hij tegen de curatoren ter zake de faillissementsvereffening geen grieven meer kan doen gelden ook al betreffen die een beweerde miskenning van het eigendomsvoorbehoud.

- Art. 80 Wet 8 augustus 1997

2 november 2018

C.2017.0498.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.4](#)

AC nr. 602

GEMEENSCHAP EN GEWEST

- Gemeenschap - Cassatieberoep - Vorm van betekening - Franse Gemeenschap van België - Verzoekschrift niet betekend aan de voorzitter van de regering - Verzoekschrift betekend aan de

minister op wiens verzoek het verweer tegen de rechtsvordering wordt gevoerd

De artikelen 1079, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek en 82, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen sluiten, in geval van onregelmatigheid van het exploit van betekening van een cassatieverzoekschrift aan een gemeenschap, de toepassing niet uit van de regel van artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek, volgens hetwelk de rechter een proceshandeling alleen dan nietig kan verklaren indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 368.

- Art. 82, eerste lid Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980

- Art. 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

13 juni 2019

C.2018.0328.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190613.4](#)

AC nr. ...

GRONDWETTELIJK HOF

- Prejudiciële vraag - Veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving, gedurende een welbepaalde periode, van de gevolgen van de vernietigde bepalingen - Aangevoerd verschil in behandeling - Onderscheid dat niet voortvloeit uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van het vernietigingsarrest

Het onderscheid dat hierin bestaat dat, indien de regeling van de rechtspleging had plaatsgevonden vóór 12 januari 2018, de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank had kunnen worden verwezen uit hoofde van een door de wet van 5 februari 2016 gecorrectionaliseerde misdaad, wordt niet gemaakt tussen inverdenkinggestelden die zich in dezelfde toestand bevinden, maar tussen inverdenkinggestelden die zich in verschillende juridische toestanden bevinden die zonder onderscheid gelden voor alle personen die tot de betrokken categorieën behoren; dat onderscheid vloeit niet voort uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof, dat beslist heeft om die gevolgen gedurende een welbepaalde periode te handhaven (1). (1) Zie de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "pot-pourri II"-wet, gedeeltelijk vernietigd door AGwH 21 december 2017, nr. 148/2018, en 9 maart 2018, nr. 28/2018 (uitleggingsarrest) De eiser betoogde dat, indien het verwijzingsarrest was geweest vóór de bekendmaking van arrest nr. 148/2018 van het Grondwettelijk Hof, hij eerder zou zijn verwezen naar de correctionele rechtbank dan naar het hof van assisen en dat hem in dat geval slechts een vrijheidsstraf van maximum dertig jaar zou zijn opgelegd, terwijl hij nu door het hof van assisen was veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij liet echter na te vermelden dat, zelfs onder vigeur van de vernietigde bepalingen, de correctionalisering van een misdaad door een onderzoeksgerecht enkel mogelijk was als voornoemd gerecht verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond in aanmerking had genomen. Het OM leidde hieruit af dat de aangevoerde discriminatie niet bestond. (M.N.B.).

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

HELING

- Witwasmisdrijf - Verbeurdverklaring - Facultatieve verbeurdverklaring van het goed na omzetting, als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf, desgevallend bij equivalent - Draagwijdte

Uit de wetsgeschiedenis van de bepalingen van de artikelen 42, 1°, 42, 3°, 43bis en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek (1) blijkt niet dat de wetgever van oordeel was dat de rechter bij een schuldigverklaring aan een witwasmisdrijf lastens eenzelfde dader prioritair het omgezette goed als voorwerp van dat misdrijf dient verbeurd te verklaren op grond van de artikelen 42, 1°, en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek en slechts als die verplichte bijzondere verbeurdverklaring wettelijk niet mogelijk is, de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring kan bevelen van het goed na omzetting als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf; de wetgever beoogt integendeel met de bijzondere verbeurdverklaringen die krachtens het witwasmisdrijf kunnen worden bevolen een daadwerkelijke voordeelsontneming bij de dader van het witwasmisdrijf en de omstandigheid dat de ene bijzondere verbeurdverklaring een verplicht karakter heeft en de andere een facultatief karakter doet daaraan niets af, zodat hieruit volgt dat niets zich ertegen verzet dat de rechter lastens de dader van een witwasmisdrijf niet de verplichte bijzondere verbeurdverklaring beveelt van het goed dat wordt omgezet als voorwerp van het witwasmisdrijf, maar wel de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring van het goed na omzetting als uit het witwasmisdrijf voortkomende vermogensvoordelen (2)(3). (1) Zoals toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 10 mei 2007. (2) Het arrest oordeelt dat de rechter lastens eenzelfde dader voor eenzelfde witwasmisdrijf een goed of een goed dat daarvoor in de plaats is gekomen slechts éénmaal kan verbeurd verklaren. Vgl. met de situatie van vervolging van dezelfde dader wegens het basismisdrijf en het witwasmisdrijf of bij opeenvolgende witwasverrichtingen, Cass. 4 september 2007, AR P.07.0219.N, AC 2007, nr. 381 en Cass. 11 december 2007, AR P.07.0305.N, AC 2007, nr. 626; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, AC 2014, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506; F. VAN VOLSEM, "De bijzondere verbeurdverklaring", in P. WAETERINCKX, F. VAN VOLSEM en F. DERUYCK (eds.), Strafrecht in onderneming, Antwerpen, Intersentia, 2016, p. 829-830, nr. 146 en p. 857, nr. 238-239; V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1081; F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 42-43, nr. 72 en p. 47-48, nr. 84. (3) V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1083; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 593; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506. In zijn conclusies schrijft advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH dat er in hoofde van éénzelfde dader geen cumul van de verbeurdverklaringen mogelijk is en dat "Dans ce dernier cas, en raison de son caractère obligatoire, seule la confiscation de l'objet du blanchiment devrait être prononcée à charge de cette personne"; zie ook F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 48, nr. 84; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 592-593. Er dient hierbij te worden vermeld dat deze rechtsleer betrekking heeft op de bijzondere verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf na de wetgeving van 10 mei 2007.AW

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

- Witwasmisdrijf - Verbeurdverklaring - Verplichte verbeurdverklaring van het goed dat is omgezet als voorwerp van het misdrijf welke niet bij equivalent kan worden bevolen - Draagwijdte

Uit de wetsgeschiedenis van de bepalingen van de artikelen 42, 1°, 42, 3°, 43bis en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek (1) blijkt niet dat de wetgever van oordeel was dat de rechter bij een schuldigverklaring aan een witwasmisdrijf lastens eenzelfde dader prioritair het omgezette goed als voorwerp van dat misdrijf dient verbeurd te verklaren op grond van de artikelen 42, 1°, en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek en slechts als die verplichte bijzondere verbeurdverklaring wettelijk niet mogelijk is, de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring kan bevelen van het goed na omzetting als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf; de wetgever beoogt integendeel met de bijzondere verbeurdverklaringen die krachtens het witwasmisdrijf kunnen worden bevolen een daadwerkelijke voordeelsontneming bij de dader van het witwasmisdrijf en de omstandigheid dat de ene bijzondere verbeurdverklaring een verplicht karakter heeft en de andere een facultatief karakter doet daaraan niets af, zodat hieruit volgt dat niets zich ertegen verzet dat de rechter lastens de dader van een witwasmisdrijf niet de verplichte bijzondere verbeurdverklaring beveelt van het goed dat wordt omgezet als voorwerp van het witwasmisdrijf, maar wel de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring van het goed na omzetting als uit het witwasmisdrijf voortkomende vermogensvoordelen (2)(3). (1) Zoals toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 10 mei 2007. (2) Het arrest oordeelt dat de rechter lastens eenzelfde dader voor eenzelfde witwasmisdrijf een goed of een goed dat daarvoor in de plaats is gekomen slechts éénmaal kan verbeurd verklaren. Vgl. met de situatie van vervolging van dezelfde dader wegens het basismisdrijf en het witwasmisdrijf of bij opeenvolgende witwasverrichtingen, Cass. 4 september 2007, AR P.07.0219.N, AC 2007, nr. 381 en Cass. 11 december 2007, AR P.07.0305.N, AC 2007, nr. 626; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, AC 2014, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506; F. VAN VOLSEM, "De bijzondere verbeurdverklaring", in P. WAETERINCKX, F. VAN VOLSEM en F. DERUYCK (eds.), Strafrecht in onderneming, Antwerpen, Intersentia, 2016, p. 829-830, nr. 146 en p. 857, nr. 238-239; V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1081; F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 42-43, nr. 72 en p. 47-48, nr. 84. (3) V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1083; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 593; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506. In zijn conclusies schrijft advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH dat er in hoofde van éénzelfde dader geen cumul van de verbeurdverklaringen mogelijk is en dat "Dans ce dernier cas, en raison de son caractère obligatoire, seule la confiscation de l'objet du blanchiment devrait être prononcée à charge de cette personne"; zie ook F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 48, nr. 84; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 592-593. Er dient hierbij te worden vermeld dat deze rechtsleer betrekking heeft op de bijzondere verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf na de wetgeving van 10 mei 2007.AW

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

HERHALING

- Straf - Geldboete - Rechtspersonen - Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf van minder dan één maand - Minimumgeldboete

Uit de wijze waarop artikel 41bis, §1, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek, is geformuleerd volgt dat voor de bepaling van de op een rechtspersoon toepasselijke minimumgeldboete voor misdrijven waarvoor de minimumvrijheidsstraf voor een natuurlijke persoon minder dan één maand bedraagt, er geen vermenigvuldiging met 500,00 euro dient te gebeuren en de minimumgeldboete bijgevolg steeds 500,00 euro bedraagt; deze regel geldt ook indien de minimumgeldboete moet worden bepaald bij herhaling (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.17.0102.N, AC 2017, nr. 64; Cass.4 maart 2015, AR P.14.1221.F, AC 2015, nr. 155.

6 november 2018

P.2018.0146.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.2](#)

AC nr. 608

- Wegverkeer - Snelheidsovertreding - Specifieke herhaling - Artikel 38 Wegverkeerswet

Artikel 38, § 6, Wegverkeerswet vermeldt artikel 29, § 3, eerste lid, niet als een van de overtredingen die als grondslag kan dienen voor de herhaling die het bestraft (1). (1) Het OM heeft een ambtshalve middel voorgesteld, afgeleid uit de miskenning van de bewijskracht van het veroordelend vonnis van 26 januari 2017, waarop de specifieke herhaling gegrond is. Het OM heeft bovendien voorgesteld om het bestreden vonnis enkel te vernietigen in zoverre het de omstandigheid van de herhaling in aanmerking neemt en in zoverre het uitspraak doet over het geheel van de aan de eiser opgelegde straffen, met inbegrip van het verval van het recht tot sturen en van het feit dat het herstel van dat recht afhankelijk wordt gesteld van het slagen voor bepaalde examens, alsook over de betaling van bijdragen aan de twee Fondsen, en tot verwerping voor de overige punten. Immers, "de rechtspraak van het Hof beslist [thans] dat, wanneer enkel de onwettigheid van de straf of de motivering ervan geen verband houdt met de wettigheid van de schuldverklaring en de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereisten met betrekking tot die schuldverklaring zijn nageleefd, de vernietiging kan worden beperkt tot de beslissing of het gedeelte van de beslissing over de straf" (concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH, Cass. 12 december 2018, AR P.18.0987.F, Pas. 2018, nr. 706; zie Cass. (volt. zitt.), 8 februari 2000, AR P.97.1697.N, AC 2000, nr. 98, met concl. procureur-generaal J. DU JARDIN; Cass. 10 mei 2000, AR P.99.1887.F, AC 2000, nr. 281; Cass. 17 december 2008, AR P.08.1233.F, AC 2008, nr. 737; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 941-1).

(M.N.B.)

- Artt. 29, § 3, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

19 juni 2019

P.2019.0299.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190619.1](#)

AC nr. ...

HOF VAN ASSISEN**BEHANDELING TER ZITTING EN TUSSENARRESTEN. VERKLARING VAN DE JURY**

Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motiverend arrest - Cassatieberoep van de beschuldigde - Betekening van het cassatieberoep aan de burgerlijke partij - Draagwijdte - Oproeping tot bindendverklaring van het arrest

Wanneer een beschuldigde, eiser in cassatie, zijn cassatieberoep tegen het motiverend arrest van het hof van assisen aan de burgerlijke partij heeft doen betekenen, kan die betekening gelden als oproeping tot bindendverklaring van het arrest.

- Art. 337, derde lid Wetboek van Strafvordering

26 juni 2019

P.2019.0344.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190626.1](#)

AC nr. ...

HOGER BEROEP**BURGERLIJKE ZAKEN (HANDELSZAKEN EN SOCIALE ZAKEN INBEGREPEN)**

Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Vorm - Akte van hoger beroep - Verplichting tot uiteenzetting van grieven

Om te voldoen aan de krachtens artikel 1057, 7° Gerechtelijk Wetboek op straffe van nietigheid bepaalde verplichting in de akte van hoger beroep de uiteenzetting van de grieven te vermelden, is het noodzakelijk maar voldoende dat de appelland duidelijk maakt in welke mate hij zich door de beroepen beslissing gegriefd acht, zodat de geïntimeerde zijn conclusie kan voorbereiden en de appelrechter in staat is de draagwijdte van het hoger beroep na te gaan, zonder dat deze verplichting inhoudt dat ook de middelen ter staving van de grieven moeten worden vermeld (1).

(1) Cass. 7 september 2000, AR C.99.0171.F, AC 2000, nr. 450; Cass. 14 december 2000, AR C.99.0359.F, AC 2000, nr. 692 met noot G. CLOSSET-MARCHAL, L'acte d'appel et sa motivation, RGDC, 2002, p. 231-234; Cass. 2 mei 2005, AR S.04.0161.F, AC 2005, nr. 255; Cass. 1 juni 2007, RABG 2008, afl. 11, p. 666 met noot S. BERNEMAN, "Over nieuwe grieven, nieuwe middelen en nieuwe vorderingen in hoger beroep: what's in a name"; Cass. 22 oktober 2012, JTT 2013, 10.

- Art. 1057, 7° Gerechtelijk Wetboek

7 december 2018

C.2017.0310.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181207.1](#)

AC nr. 691

STRAFZAKEN (DOUANE EN ACCIJNZEN INBEGREPEN)

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van de beklagde - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Aanhangigmaking van de zaak bij het appelgerecht - Geen grief tegen de beslissing omtrent de schuld - Door de appelrechters ambtshalve opgeworpen middel - Voorwaarde - Nieuw element

Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 67/2019 van 16 mei 2019 volgt dat wanneer, bij het opduiken van een nieuw element, de schuldvraag niet in het verzoekschrift of in het grievenformulier werd beoogd, de appelrechter slechts met toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering ambtshalve een middel van openbare orde kan opwerpen met betrekking tot het gegeven dat de bij hem aanhangig gemaakte feiten geen misdrijf zijn, als dat element voldoet aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- het gegeven is opgedoken na het verstrijken van de appeltermijn;
- enkel de appelrechter heeft van dat element kennis kunnen hebben, met uitsluiting van de eerste rechter;
- het opduiken van het element kon niet worden voorzien, zodat de appelland het niet in eerste aanleg heeft kunnen aanvoeren en daarmee evenmin rekening heeft kunnen houden in het verzoekschrift in hoger beroep of in het grievenformulier;
- het element blijkt voldoende waarschijnlijk of doorslaggevend te zijn om als grondslag voor een nieuw middel te kunnen dienen dat kan aantonen dat de feiten geen misdrijf zijn (1). (1) Zie AGwH, 16 mei 2019, nr. 67/2019.

- Art. 210, vierde lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2018.0636.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Strafverzwaring - Eenstemmigheid - Beoordeling van de strafverzwaring - Vernietiging van de bijkomende straf van de bijzondere verbeurdverklaring - Appelrechters op verwijzing die enkel te oordelen hebben over de bijkomende straf van de bijzondere verbeurdverklaring - Zwaardere bijzondere verbeurdverklaring uitgesproken door de appelrechters op verwijzing - Draagwijdte

De éénstemmigheid die vereist is voor het gerecht in hoger beroep om de tegen de beklaagde uitgesproken straffen te kunnen verzwaren geldt ook voor de appelrechters op verwijzing en of er een strafverzwaring is, wordt beoordeeld door de bestraffing opgelegd door de eerste rechter en die opgelegd door het appelgerecht, desgevallend na verwijzing, te vergelijken waarbij die vergelijking gebeurt op basis van het geheel van de telkens uitgesproken straffen, met dien verstande dat indien de eerste rechter en de appelrechters zowel een hoofdgevangenisstraf, een geldboete en bijzondere verbeurdverklaringen hebben opgelegd, voor het bepalen van de zwaarte van de bestraffing enkel de hoofdgevangenisstraffen in aanmerking worden genomen en de maat van de overige straffen zonder belang is; die regel geldt ook indien de door de appelrechters opgelegde bestraffing deels werd vernietigd en met name wat betreft de bijkomende straf van de bijzondere verbeurdverklaring en de appelrechters op verwijzing opnieuw hebben beslist tot bijzondere verbeurdverklaring, waaruit volgt dat indien de appelrechters éénstemmig een zwaardere hoofdgevangenisstraf hebben opgelegd in vergelijking met de door de eerste rechter opgelegde hoofdgevangenisstraf, de appelrechters op verwijzing die enkel te oordelen hebben over de bijkomende straffen van de bijzondere verbeurdverklaring, indien zij een zwaardere bijzondere verbeurdverklaring uitspreken in vergelijking met de door de eerste rechter uitgesproken bijzondere verbeurdverklaring, niet moeten vaststellen dat die beslissing éénstemmig is.

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van de beklaagde - Verzoekschrift dat de grieven bevat - Artikel 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Ratio legis

Krachtens artikel 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering moet de appelland, op straffe van verval van het hoger beroep, nauwkeurig de grieven bepalen die tegen het vonnis worden ingebracht, met inbegrip van de procedurele grieven, in een verzoekschrift dat binnen dezelfde termijn en op dezelfde griffie wordt ingediend als de in artikel 203 van dat wetboek bedoelde verklaring; uit de parlementaire voorbereiding van die bepaling blijkt dat de wetgever, doordat hij de appelland verplicht om in zijn verzoekschrift in hoger beroep zijn grieven tegen het beroepen vonnis nauwkeurig te bepalen, in het belang van de partijen en van een goede rechtsbedeling een doelmatigere behandeling van de zaken in hoger beroep beoogt: zodoende denkt de appelland na over de wenselijkheid, de draagwijdte en de gevolgen van zijn beroep, weet de geïntimeerde precies over welke punten hij verweer zal moeten voeren en kennen de appelrechters vóór het onderzoek van de zaak op de rechtszitting de mate waarin de zaak bij hen aanhangig is gemaakt (1).
(1) Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0176.F, AC 2017, nr. 427.

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2018.0636.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Recht van verdediging - Beginsel van het recht op tegenspraak - Recht om de getuigen à charge te verhoren of te doen verhoren - Debat ter zitting - Verzoek van de verdediging tot verhoor van de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn - Weigering van de eerste rechter - Hoger beroep - Toestemming van de feitenrechters

Het appelgerecht dat enerzijds oordeelt dat de eerste rechter, door de beklaagden het recht te ontzeggen tijdens het debat ter zitting de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn, te verhoren, het recht van verdediging wetens en willens heeft geschonden, maar anderzijds vaststelt dat de appelrechters die personen ter zitting hebben gehoord en de partijen hebben toegestaan hen alle dienstige vragen te stellen, stelt in werkelijkheid vast dat het appelgerecht aldus heeft gedaan wat de eerste rechter had moeten doen (1); de appelrechters kunnen de miskennis van het beginsel van het recht op tegenspraak voor de eerste rechter derhalve niet omschrijven als een onherroepelijke aantasting van het recht van de beklaagden op een eerlijk proces. (1) Ter herinnering, een cassatiemiddel is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang wanneer de rechter uitspraak heeft gedaan zoals hij dat had moeten doen indien hij de aangevoerde schending niet had begaan (zie R. DECLERCQ, *Pourvoi en cassation en matière répressive*, Brussel, Bruylant, 2015, p. 448).

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van de beklaagde - Gevolg voor de in de zaak opgeroepen of vrijwillig tussengekomen verzekeraar van zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid

Het hoger beroep van de beklaagde kan de in de zaak opgeroepen of vrijwillig tussengekomen verzekeraar van zijn burgerlijke aansprakelijkheid niet ten goede komen wanneer het beroepen vonnis de verzekeraar krachtens art. 14 WAM hoofdelijk of in solidum met de beklaagde heeft veroordeeld om aan de benadeelde schadevergoeding te betalen en de verzekeraar tegen dit vonnis geen ontvankelijk hoger beroep heeft ingesteld; in dat geval regelt het beroepen vonnis, dat ten aanzien van de verzekeraar van de aansprakelijk verklaarde persoon in kracht van gewijsde is gegaan, onherroepelijk de verhoudingen tussen de benadeelde en de verzekeraar, zodat deze gehouden blijft tot het vergoeden van de schade die in dat vonnis werd bepaald (1). (1) Conform de mondelinge conclusie van het OM die, subsidiair, antwoordt op de hypothese van de ontvankelijkheid van het cassatieberoep; Cass. 28 januari 2015, AR P.14.0390.F, AC 2015, nr. 63; Cass. 21 december 2005, AR P.05.0485.F, AC 2005, nr. 686.

- Art. 14 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

5 juni 2019

P.2019.0247.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.2](#)

AC nr. ...

Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Regeling van de rechtspleging - Aanvoering van een rechtvaardigingsgrond - Beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank - Geen antwoord op de conclusie - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 135, §2, Wetboek van Strafvordering kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikking als hij onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden van die beschikking aanvoert; dat is het geval bij gebrek aan antwoord op een conclusie (1); wanneer, aldus, de inverdenkinggestelde voor de raadkamer een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de hem ten laste gelegde wanbedrijven werden gerechtvaardigd door een toestand van nood, vormt de verwijzingsbeschikking die zich ertoe beperkt te beslissen dat het voormelde verweer "een ernstig debat over de grond van de zaak" noodzakelijk maakt, geen antwoord op de exceptie maar de weigering om hierop te antwoorden, aangezien de raadkamer het onderzoek van een geschilpunt, dat nochtans bij haar aanhangig was gemaakt, naar de rechtbank heeft verwezen (2). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.03.0086.F, AC 2003, nr. 152. (2) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het eerste middel).

- Art. 71 Strafwetboek

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0188.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#)

AC nr. ...

HUUR VAN GOEDEREN

ALGEMEEN

Algemeen - Mede-eigendom - Onverdeeld goed - Mede-eigenaar - Huurovereenkomst met een derde - Sanctie

Wanneer één van de mede-eigenaars met een derde een huurovereenkomst sluit met betrekking tot een onverdeeld goed, is deze huurovereenkomst niet ongeldig, maar kan zij enkel niet worden tegengeworpen aan de andere mede-eigenaars (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

- Art. 577-2, § 6 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019 C.2018.0140.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#) AC nr. ...

Algemeen - Mede-eigendom - Onverdeeld goed - Verhuur aan derden - Daad - Aard

Het verhuren aan derden van de onverdeelde eigendom is in beginsel noch een daad van behoud, noch een daad van voorlopig beheer in de zin van artikel 577-2, §5, Burgerlijk Wetboek; in beginsel is daartoe de medewerking van alle mede-eigenaars vereist (1). (1) Cass. 28 juni 2013, AR C.12.0439.N, AC 2013, nr. 404, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM.

- Art. 577-2, §§ 5 en 6 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019 C.2018.0140.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#) AC nr. ...

KOOP

- Leveringsplicht - Omvang - recht op conforme levering - Recht op vrijwaring

De verplichting om een zaak te leveren strekt zich uit tot haar toebehoren waaronder het recht op conforme levering en het recht op vrijwaring wegens gebreken waarover de koper tegen zijn verkoper beschikt.

- Art. 1615 Burgerlijk Wetboek

18 januari 2019 C.2018.0321.N [ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.3](#) AC nr. ...

LEVENSONDERHOUD

- Kinderen - Verplichting ouders - Medische zorgen - Kosten - Begrip

Uit artikel 203, §1, Burgerlijk Wetboek volgt dat de ouders moeten instaan voor de kosten nodig voor de zorgen voor de gezondheid van hun kinderen en dat een ouder zijn gepresteerde zorgen voor die gezondheid niet aan zijn of haar kind kan aanrekenen, maar niet dat die ouder die kosten niet zou kunnen recupereren van een verzekering die deze kosten dekt.

19 november 2018 S.2018.0005.N [ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181119.1](#) AC nr. 644

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR)

- Vreemdelingen - Illegaal verblijf - Dringende medische hulp - Hospitalisatiekosten - Tenlasteneming - Borgstelling

Uit de artikelen 1, eerste lid, en 57, §2, 1° OCMW-wet volgt dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de bedoelde dringende medische hulp dient te verstrekken aan de vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft, indien blijkt dat deze zonder die tussenkomst geen leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid; de enkele omstandigheid dat een derde zich borg heeft gesteld voor de bedoelde vreemdeling voor de kosten van een zorgenverstreker of verzorgingsinstelling, belet niet dat die schuld in hoofde van die vreemdeling als hoofdschuldenaar blijft bestaan en stelt het openbaar centrum niet vrij van zijn verplichting tussen te komen voor de betaling van de bedoelde dringende medische hulp.

5 november 2018

S.2018.0004.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181105.4](#)

AC nr. 607

MISDRIJF

DEELNEMING

Deelneming - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Positieve daad - Verzuim om te handelen

In de regel kan alleen een positieve daad die aan de uitvoering van het misdrijf voorafgaat of ermee samengaat, deelneming aan een misdaad of wanbedrijf opleveren, zoals bepaald in hoofdstuk VII van boek I van het Strafwetboek; het verzuim om te handelen kan evenwel een dergelijke positieve daad van deelneming zijn wanneer, wegens de ermee gepaard gaande omstandigheden, het bewuste en opzettelijk verzuim om te handelen ondubbelzinnig een aansporing betekent tot het plegen van het misdrijf op één van de wijzen die bij wet zijn bepaald (1). (1) Cass. 17 december 2008, AR P.08.1233.F, AC 2008, nr. 737, met concl. OM in Pas. 2008, nr. 737.

- Artt. 66 en 67 Strafwetboek

26 juni 2019

P.2019.0344.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190626.1](#)

AC nr. ...

Deelneming - Mededaderschap - Uitlokking - Opname van een privételecommunicatie door een deelnemer met het oog op het gebruik ervan door een derde - Bestaanbaarheid met artikel 314bis Strafwetboek

De omstandigheid dat een deelnemer aan een privégesprek dat gesprek uit eigen beweging heeft opgenomen, zodat een derde de opgenomen gegevens voor het gerecht zou kunnen gebruiken, volstaat niet als bewijs van het feit dat die derde hem tot die opname zou hebben aangespoord, wat uit hoofde van de hoofddader niet strafbaar is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het tweede middel).

- Artt. 16 en 314bis Strafwetboek

12 juni 2019

P.2019.0188.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#)

AC nr. ...

POGING

Poging - Begin van uitvoering - Begrip - Draagwijdte

De strafbare poging vereist een begin van uitvoering van het misdrijf, maar niet dat het wezenlijk bestanddeel van de misdaad of van het wanbedrijf zelf reeds een aanvang heeft genomen en er is begin van uitvoering van een misdaad of een wanbedrijf zodra de dader de middelen aanwendt die hij zich heeft verschaft en die hij heeft klaargelegd en in gereedheid gezet om zijn misdadig voornemen ten uitvoer te brengen; het begin van uitvoering staat in een noodzakelijk verband met het misdadig opzet van de dader en kan slechts worden verklaard uit diens wil om een welbepaald misdrijf te plegen dat rechtstreeks en onmiddellijk wordt beoogd door de gestelde daden zodat een daad die geen enkele twijfel laat bestaan over de bedoeling van de dader het begin van uitvoering kan uitmaken dat de strafbare poging kenmerkt (1). (1) Cass. 20 december 2017, AR P.17.0342.F, AC 2017, nr. 721.

6 november 2018

P.2018.0698.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.8](#)

AC nr. 614

RECHTVAARDIGING EN VERSCHONING

Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Regeling van de rechtspleging - Aanvoering van een rechtvaardigingsgrond - Beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank - Geen antwoord op de conclusie - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 135, §2, Wetboek van Strafvordering kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikking als hij onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden van die beschikking aanvoert; dat is het geval bij gebrek aan antwoord op een conclusie (1); wanneer, aldus, de inverdenkinggestelde voor de raadkamer een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de hem ten laste gelegde wanbedrijven werden gerechtvaardigd door een toestand van nood, vormt de verwijzingsbeschikking die zich ertoe beperkt te beslissen dat het voormelde verweer "een ernstig debat over de grond van de zaak" noodzakelijk maakt, geen antwoord op de exceptie maar de weigering om hierop te antwoorden, aangezien de raadkamer het onderzoek van een geschilpunt, dat nochtans bij haar aanhangig was gemaakt, naar de rechtbank heeft verwezen (2). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.03.0086.F, AC 2003, nr. 152. (2) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het eerste middel).

- Art. 71 Strafwetboek

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0188.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#)

AC nr. ...

SOORTEN

Soorten - Algemeen - Verzachtende omstandigheden - Vaststelling van de aard van het misdrijf - Veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving, gedurende een welbepaalde periode, van de gevolgen van de vernietigde bepalingen - Aangevoerd verschil in behandeling - Onderscheid dat niet voortvloeit uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van het vernietigingsarrest

Het onderscheid dat hierin bestaat dat, indien de regeling van de rechtspleging had plaatsgevonden vóór 12 januari 2018, de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank had kunnen worden verwezen uit hoofde van een door de wet van 5 februari 2016 gecorrectionaliseerde misdaad, wordt niet gemaakt tussen inverdenkinggestelden die zich in dezelfde toestand bevinden, maar tussen inverdenkinggestelden die zich in verschillende juridische toestanden bevinden die zonder onderscheid gelden voor alle personen die tot de betrokken categorieën behoren; dat onderscheid vloeit niet voort uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof, dat beslist heeft om die gevolgen gedurende een welbepaalde periode te handhaven (1). (1) Zie de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "pot-pourri II"-wet, gedeeltelijk vernietigd door AGwH 21 december 2017, nr. 148/2018, en 9 maart 2018, nr. 28/2018 (uitleggingsarrest) De eiser betoogde dat, indien het verwijzingsarrest was geweest vóór de bekendmaking van arrest nr. 148/2018 van het Grondwettelijk Hof, hij eerder zou zijn verwezen naar de correctionele rechtbank dan naar het hof van assisen en dat hem in dat geval slechts een vrijheidsstraf van maximum dertig jaar zou zijn opgelegd, terwijl hij nu door het hof van assisen was veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij liet echter na te vermelden dat, zelfs onder vigeur van de vernietigde bepalingen, de correctionalisering van een misdaad door een onderzoeksgerecht enkel mogelijk was als voornoemd gerecht verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond in aanmerking had genomen. Het OM leidde hieruit af dat de aangevoerde discriminatie niet bestond. (M.N.B.).

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

TOEREKENBAARHEID

Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf van minder dan één maand - Minimumgeldboete

Uit de wijze waarop artikel 41bis, §1, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek, is geformuleerd volgt dat voor de bepaling van de op een rechtspersoon toepasselijke minimumgeldboete voor misdrijven waarvoor de minimumvrijheidsstraf voor een natuurlijke persoon minder dan één maand bedraagt, er geen vermenigvuldiging met 500,00 euro dient te gebeuren en de minimumgeldboete bijgevolg steeds 500,00 euro bedraagt; deze regel geldt ook indien de minimumgeldboete moet worden bepaald bij herhaling (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.17.0102.N, AC 2017, nr. 64; Cass.4 maart 2015, AR P.14.1221.F, AC 2015, nr. 155.

NOTARIS

- Gerechtelijke vereffening-verdeling - Artikel 9, wet 13 augustus 2011 - Overgangsregeling

De specifieke overgangsregeling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 houdt een afwijking in op de onmiddellijke toepasselijkheid van nieuwe procedureregels op hangende geschillen van artikel 3 Gerechtelijk wetboek, nu uit de wetsgeschiedenis van de overgangsregeling blijkt dat deze beoogde de nieuwe procedureregels slechts toepasselijk te maken op de vorderingen tot vereffening-verdeling die in beraad worden genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de oude procedureregels verder te laten gelden "eenmaal de verdeling reeds werd bevolen onder de gelding van de oude wet", zodat in de zaken waarin de vordering tot vereffening-verdeling reeds in beraad was genomen vóór het ogenblik van in werkingtreding van de wet, de bepalingen van toepassing blijven zoals die golden voorafgaand aan de nieuwe wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER

- Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Geen wettige reden van verschoning - Kennis van de dagvaarding om te verschijnen - Vrijwillige en doelbewuste afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging - Toezicht van het Hof

De rechter stelt op onaantastbare wijze de feiten vast waaruit hij de kennis van de dagvaarding om te verschijnen en het al dan niet bestaan van een afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging afleidt, waarbij het Hof zich ertoe beperkt te onderzoeken of hij dit uit zijn vaststellingen heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 206 ; Cass. 6 juni 2018, AR P.18.0404.F, AC 2018, nr. 360, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal M. VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 360 ; Cass. 9 mei 2018, AR P.17.1114.F, AC 2018, nr. 297; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal DECREUS; AGwH 21 december 2017, nr. 148/2017.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Misdrijf - Poging - Begin van uitvoering - Begrip - Draagwijdte

De rechter oordeelt onaantastbaar of er een begin van uitvoering is geweest en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 24 maart 2010, AR P.10.0473.F, AC 2010, nr. 215.

6 november 2018

P.2018.0698.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.8](#)

AC nr. 614

- Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 67ter - Antwoordformulier met vraag om inlichtingen verzonden met het afschrift van het proces-verbaal - Voeging bij het dossier - Draagwijdte

Een beoordeling van een op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet ingestelde strafvordering en een bewezenverklaring van dit misdrijf vereist niet noodzakelijk dat het met het afschrift van het proces-verbaal verstuurd antwoordformulier, waarin de vraag om inlichtingen is vervat, aan het strafdossier is toegevoegd; de rechter oordeelt onaantastbaar op basis van de hem regelmatig overgelegde feitelijke gegevens of een door artikel 67ter Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen werd verstuurd en of het antwoordformulier een vraag om inlichtingen is als bedoeld door artikel 67ter Wegverkeerswet, maar deze beoordeling door de rechter vereist niet dat de rechter kennis kan nemen van de exacte bewoordingen van dit geschrift (1). (1) Het in deze zaak toepasselijke artikel 67ter Wegverkeerswet dateerde van vóór de wijzigingen bij de wetten van 6 maart 2018 (BS 15 maart 2018) en 2 september 2018 (BS 2 oktober 2018).

6 november 2018

P.2018.0555.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.6](#)

AC nr. 612

- Onregelmatigheid van een bewijselement - Gevolgen voor het recht op een eerlijk proces - Marginale toetsing door het Hof

De feitenrechter beoordeelt in feite de gevolgen die de onregelmatigheden, die hij zegt te hebben vastgesteld, hebben gehad voor de wijze waarop de beklaagde zijn recht op een eerlijk proces al dan niet nog kan uitoefenen; het Hof gaat evenwel na of hij, uit zijn vaststellingen, zowel de onregelmatigheid zelf van de onderzoekshandelingen of van de daden van vervolging als van de gevolgtrekkingen die hij daaruit maakt naar recht heeft kunnen afleiden (1), indien deze verschillen van die welke in de wet zijn vastgelegd. (1) Zie Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

ONDERWIJS

- Door de Staat gesubsidieerde universitaire instellingen - Administratief en technisch personeel - Regeling inzake het rustpensioen

Geen enkele bepaling onttrekt de leden van het administratief en technisch personeel van de gesubsidieerde universitaire instellingen aan de toepassing van het pensioenstelsel voor werknemers dat door de contractuele aard van hun werkverhouding geboden wordt en voert geen enkele specifieke wettelijke aanvullende pensioenregeling in hun voordeel in (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 368.

- Artt. 25, eerste lid, 26, tweede lid, 1°, 34, derde en vijfde lid, 2°, 37, 38, 40bis, § 3, en 41 Wet 27 juli 1971

13 juni 2019

C.2018.0328.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190613.4](#)

AC nr. ...

- Door de Staat gesubsidieerde universitaire instellingen - Administratief en technisch personeel - Begrip statuut - Gevolgen - Betreffende de pensioenregeling - Betreffende de wettelijke werkgeversbijdragen

Artikel 41 van de wet van 27 juli 1971 sluit niet de pensioenregeling in het begrip statuut in, waardoor, eensdeels, de door de eerste verweerster gesubsidieerde universitaire instellingen niet gehouden zijn aan de leden van hun administratief en technisch personeel een pensioenregeling toe te kennen die gelijkwaardig is aan die welke de leden van het administratief en technisch personeel van de door haar ingerichte universiteiten genieten en, anderdeels, de wettelijke werkgeversbijdragen vermeld in artikel 34, derde en vijfde lid, 2°, van die wet, wat betreft de pensioenen beperkt zijn tot de bijdragen in het werknemersstelsel, met uitsluiting van extralegale bijdragen in een aanvullend stelsel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 368.

- Artt. 25, eerste lid, 26, tweede lid, 1°, 34, derde en vijfde lid, 2°, 37, 38, 40bis, § 3, en 41 Wet 27 juli 1971

13 juni 2019

C.2018.0328.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190613.4](#)

AC nr. ...

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN

ALGEMEEN

Algemeen - Bewijsgaring - Twijfel over de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen - Redenen die terecht doen vrezen voor een risico op partijdigheid

De procedurele rechtvaardigheid kan in gevaar worden gebracht wanneer de bewijsgaring, in haar geheel, is verlopen in omstandigheden die de betrouwbaarheid van het verkregen bewijs aantasten omdat er twijfel bestaat omtrent de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen; de vrees voor een partijdige bewijsgaring moet echter objectief worden verantwoord, in die zin dat de rechter dient vast te stellen dat er redenen zijn die de partijen terecht doen vrezen voor het ontstaan van een dergelijk risico op partijdigheid (1). (1) (Betreffende de onpartijdigheid van de onderzoeker en niet van een deskundige, zoals in onderhavig geval) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; Cass. 11 juni 2013, AR P.13.0428.N, AC 2013, nr. 357; zie ook (betreffende de loyaliteitsplicht van de met het onderzoek belaste onderzoekers en magistraten) Cass. 31 mei 2011, AR P.10.2037.F, "KBL", AC 2011, nr. 370, integrale versie (beschikbaar op Juridat.be).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Algemeen - Met het onderzoek belaste personen en organen - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid - Beoordeling door de rechter

De vraag of de met het onderzoek belaste personen en organen voldoende onafhankelijk en onpartijdig zijn, moet worden beoordeeld in het licht van alle bijzondere omstandigheden eigen aan de zaak (1). (1) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; EHRM 14 april 2015, Mustafa Tunç en Fecire Tunç t. Turkije, verzoekschrift nr. 24014/05, §223 e.v.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Algemeen - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Miskenning van een recht dat gewaarborgd wordt door een interne rechtsregel of door een internationaal verdrag - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselementen

Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering ontziet de onregelmatige bewijzen wanneer de overtreden vorm niet is voorgeschreven op straffe van nietigheid, wanneer de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs niet aantast en wanneer het gebruik van die onregelmatigheid het recht op een eerlijk proces niet in het gedrang brengt; die regel is van toepassing op alle onregelmatigheden, onverschillig of ze een recht aantasten dat wordt gewaarborgd door een interne rechtsregel dan wel door een internationaal verdrag (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109, § 14; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 7, AC 2016, nr. 265, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

GERECHTELIJK ONDERZOEK

Gerechtigd onderzoek - Allerlei - Afsluiting - Plicht van het openbaar ministerie om de slachtoffers te informeren - Advies motu proprio wat betreft de gevolgen van de procedure aan alle potentiële slachtoffers van de misdrijven - Machtiging om inzage te krijgen van het dossier en er een afschrift van te nemen - Verenigbaarheid met artikel 21bis Wetboek van Strafvordering

Artikel 21bis Wetboek van Strafvordering (1) strekt niet ertoe het openbaar ministerie, dat een informatieplicht heeft ten aanzien van de slachtoffers, te verbieden om, na het afsluiten van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek (2), de partijen die daarbij belang zouden kunnen hebben, op eigen initiatief en met eerbiediging van het vermoeden van onschuld van de beklaagden, op de hoogte te brengen van het verdere verloop van de rechtspleging en naar aanleiding daarvan alle mogelijke slachtoffers van de misdrijven de machtiging te verlenen om inzage te krijgen van het dossier en er een afschrift van te nemen (3). (1) Thans art. 21bis, §1, Wetboek van Strafvordering (art. 3 Wet 18 maart 2018 houdende wijzigingen van diverse bepalingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht). (2) Het OM heeft wat dat betreft erop gewezen dat de wet bepaalt dat alle potentiële slachtoffers van de misdrijven waarop het dossier betrekking heeft, "met name de nuttige informatie ontvangen over de nadere regels voor de burgerlijke partijstelling en de verklaring van benadeelde persoon" (art. 3bis, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering) en dat "de procureur des Konings de plaats, de dag en het uur van verschijning [voor de correctionele rechtbank] met alle passende middelen aan de gekende slachtoffers mededeelt" (art. 182, tweede lid, Wetboek van Strafvordering).(M.N.B.) (3) Het arrest verduidelijkt het criterium niet op basis waarvan de procureur des Konings in dat opzicht een "selectie" tussen die personen zou kunnen maken al naargelang, luidens het bestreden arrest, "het risico dat de gegevens van het dossier zouden worden aangewend (om) de omvang van de eventuele informatielekken na te trekken". Zelfs in de veronderstelling dat de toestemming onregelmatig zou zijn gegeven, verduidelijkt het arrest overigens evenmin de gegevens waarop het zijn overweging grondt volgens welke die toestemming "de betrouwbaarheid aanzienlijk aantast van het bewijsmateriaal dat besloten is in de latere, door de [eerste rechter] afgenomen verhoren".

(M.N.B.)

- Art. 21bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Gerechtigd onderzoek - Allerlei - Opsporingshandelingen bevolen door het openbaar ministerie vóór de regeling van de rechtspleging - Aantasting van de prerogatieven van de onderzoeksrechter - "Doelbewust"

De omstandigheid dat het openbaar ministerie, zelfs met kennis van zaken, opdrachten zou hebben bevolen met betrekking tot feiten die bovendien bij een onderzoeksrechter zijn aangebracht, toont op zich niet aan dat zijn prerogatieven aldus doelbewust werden aangetast (1). (1) Zie Cass. 8 maart 2006, AR P.05.1673.F, AC 2006, nr. 134: "Nadat het dossier hem een tweede maal, na uitvoering van de bijkomende onderzoekshandelingen, met het oog op het afsluiten van het onderzoek werd medegedeeld, kan de procureur des Konings wiens opsporingsrecht en opsporingsplicht blijven bestaan zolang de strafvordering niet is vervallen, nog een aanvullend onderzoek bevelen of uitvoeren, processen-verbaal aan het dossier toevoegen en, in de vordering die hij met het oog op de regeling van de rechtspleging opstelt, feiten in aanmerking nemen die niet bij de onderzoeksrechter waren aangebracht of anderen naar de rechtbank verwijzen dan diegenen die in de vordering van de onderzoeksrechter tot gerechtelijk onderzoek, staan vermeld". In dit geval wijst het Hof erop dat het bestreden arrest vaststelt dat de procureur des Konings het litigieuze opsporingsonderzoek heeft ingeleid op 5 januari 2006 (namelijk vóór de regeling van de rechtspleging maar meer dan drie jaar nadat de onderzoeksrechter twee beschikkingen tot mededeling had gewezen in de dossiers van de zaken 1 en 2, op 30 januari en 5 februari 2003), ten gevolge van nieuwe inlichtingen die hem werden verstrekt door de Staatsveiligheid in december 2005 en door de CFI in februari 2006 betreffende verdachte verrichtingen van de inverdenkinggestelden (en die onmogelijk bij de onderzoeksrechter konden zijn aangebracht), en dat voornoemd opsporingsonderzoek ertoe strekte "de huidige financiële toestand na te trekken" van de in die dossiers in verdenking gestelde personen en, vervolgens, verschillende onderzoeksverrichtingen te bevelen (inbeslagnames, plaatsbezoeken, verhoren, bankonderzoeken, ...). Het Hof stelt vervolgens in substantie vast dat de appelrechters uit die omstandigheden niet naar recht konden afleiden dat de procureur des Konings, luidens artikel 28quater, derde lid, Wetboek van Strafvordering, "doelbewust de prerogatieven" van de onderzoeksmagistraat "zou hebben aangetast". Via die marginale toetsing herinnert het Hof met andere woorden eraan dat de rechter, in dat opzicht, het openbaar ministerie geen vermeende bedoelingen mag aanwrijven. Het Hof voegt hieraan toe dat de appelrechters de onregelmatigheid van dat opsporingsonderzoek hebben afgeleid uit een veronderstelling (zie Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39) en dat, zelfs in de veronderstelling dat de via dat opsporingsonderzoek verzamelde gegevens door een dergelijke onregelmatigheid zouden zijn aangetast, uit het bestreden arrest niet kan worden afgeleid in welke mate het gebruik van het bewijs dat "mogelijk" daarin voorkomt, "definitief en onherroepelijk in strijd is met het recht op een eerlijk proces", volgens de bewoordingen van artikel 32 Wetboek van Strafvordering, wat het Hof belet zijn toezicht hierop uit te oefenen (zie Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139). (M.N.B.)

- Art. 28quater, derde lid Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Gerechtigd onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Onregelmatige huiszoeking - Tijdens die huiszoeking verkregen aanwijzingen van schuld - Weerslag op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel

Uit geen enkele wettelijke bepaling of verdragsbepaling volgt dat ernstige aanwijzingen van schuld die, zoals in dit geval, zijn verkregen tijdens een onrechtmatig bevonden huiszoeking, noodzakelijkerwijs moeten worden geweerd door het onderzoeksgerecht dat belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, noch dat voornoemd gerecht niet mag beslissen om deze in aanmerking te nemen.

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0546.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.4](#)

AC nr. ...

Gerechtigd onderzoek - Regulariteit van de procedure - Onregelmatigheid begaan bij de start van het onderzoek

Uit de enige omstandigheid dat er bij de start van het onderzoek een onregelmatigheid werd begaan, volgt niet noodzakelijkerwijs dat ze het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde meteen uitholt.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0546.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.4](#)

AC nr. ...

Gerechtigd onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Aanvoering van een rechtvaardigingsgrond - Beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank - Geen antwoord op de conclusie - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 135, §2, Wetboek van Strafvordering kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikking als hij onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden van die beschikking aanvoert; dat is het geval bij gebrek aan antwoord op een conclusie (1); wanneer, aldus, de inverdenkinggestelde voor de raadkamer een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de hem ten laste gelegde wanbedrijven werden gerechtvaardigd door een toestand van nood, vormt de verwijzingsbeschikking die zich ertoe beperkt te beslissen dat het voormelde verweer "een ernstig debat over de grond van de zaak" noodzakelijk maakt, geen antwoord op de exceptie maar de weigering om hierop te antwoorden, aangezien de raadkamer het onderzoek van een geschilpunt, dat nochtans bij haar aanhangig was gemaakt, naar de rechtbank heeft verwezen (2). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.03.0086.F, AC 2003, nr. 152. (2) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het eerste middel).

- Art. 71 Strafwetboek

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0188.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#)

AC nr. ...

Gerechtigd onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Vordering tot het verrichten van een onderzoekshandeling - Polygraaf - Weigering van het onderzoeksgerecht - Weerslag op de eerlijke behandeling van de zaak

De waarborg op een eerlijk proces ontzegt de feitenrechter de bevoegdheid niet om de gegrondheid van een door één van de partijen gevorderde onderzoekshandeling te beoordelen en verbiedt hem derhalve evenmin te oordelen dat de zaak in staat van wijzen is zonder dat de gevorderde handeling, die niet nodig was om de waarheid te achterhalen, werd bevolen (1); uit de enige omstandigheid dat de door de inverdenkinggestelde gevorderde polygraaftest hem door de kamer van inbeschuldigingstelling werd geweigerd op grond dat die test, gelet op het voorwerp ervan, niet kan bijdragen tot de oplossing van het geschil, kan niet worden afgeleid dat de zaak, in zijn geheel, niet à charge en à décharge werd onderzocht en evenmin, bijgevolg, dat er onmogelijk een eerlijk proces kon worden gevoerd voor het vonnisgerecht (2). (1) Zie, inzake het aan de feitenrechter gericht verzoek tot verhoor van een getuige, Cass. 16 november 2016, AR P.16.0872.F, AC 2016, nr. 648, met concl. OM in Pas. 2016; Cass. 15 november 2017, AR P.17.0150.F, AC 2017, nr. 647. (2) Zie Cass. 15 mei 2001, AR P.99.1478.N, AC 2001, nr. 282 (antwoord op het tweede middel, beschikbaar op [juridat.be](#)).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

OPSPORINGSONDERZOEK

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor van personen - Begrip verhoor - Toesturen van gestandaardiseerde vragenlijsten - Draagwijdte

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering volgt dat het begrip 'verhoor' in die wetsbepaling moet worden begrepen als een geleide ondervraging over misdrijven die ten laste kunnen worden gelegd, door een daartoe bevoegde persoon geacteerd in een proces-verbaal, in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); gestandaardiseerde vragenlijsten, waarin door middel van aan te kruisen keuzemogelijkheden of summier aan te vullen rubrieken beperkte informatie wordt gevraagd zoals bij het afleggen van een alcoholademtest of alcoholademanalyse, zijn geen verhoor als bedoeld door artikel 47bis Wetboek van Strafvordering. (1) Dit is de definitie zoals ze in de parlementaire voorbereiding voorkomt maar die niet in de wet zelf is overgenomen - Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis en van het Wetboek van strafvordering, om aan elkeen die wordt verhoord en aan elkeen die van zijn vrijheid wordt beroofd rechten te verlenen, waaronder het recht om een advocaat te raadplegen en door hem te worden bijgestaan, Parl. St. Kamer 2010-2011, 53-1279/005, p. 50.

6 november 2018

P.2018.0299.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.3](#)

AC nr. 609

Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Opsporingshandelingen bevolen door het openbaar ministerie vóór de regeling van de rechtspleging - Aantasting van de prerogatieven van de onderzoeksrechter - "Doelbewust"

De omstandigheid dat het openbaar ministerie, zelfs met kennis van zaken, opdrachten zou hebben bevolen met betrekking tot feiten die bovendien bij een onderzoeksrechter zijn aangebracht, toont op zich niet aan dat zijn prerogatieven aldus doelbewust werden aangetast (1). (1) Zie Cass. 8 maart 2006, AR P.05.1673.F, AC 2006, nr. 134: "Nadat het dossier hem een tweede maal, na uitvoering van de bijkomende onderzoekshandelingen, met het oog op het afsluiten van het onderzoek werd medegedeeld, kan de procureur des Konings wiens opsporingsrecht en opsporingsplicht blijven bestaan zolang de strafvordering niet is vervallen, nog een aanvullend onderzoek bevelen of uitvoeren, processen-verbaal aan het dossier toevoegen en, in de vordering die hij met het oog op de regeling van de rechtspleging opstelt, feiten in aanmerking nemen die niet bij de onderzoeksrechter waren aangebracht of anderen naar de rechtbank verwijzen dan diegenen die in de vordering van de onderzoeksrechter tot gerechtelijk onderzoek, staan vermeld". In dit geval wijst het Hof erop dat het bestreden arrest vaststelt dat de procureur des Konings het litigieuze opsporingsonderzoek heeft ingeleid op 5 januari 2006 (namelijk vóór de regeling van de rechtspleging maar meer dan drie jaar nadat de onderzoeksrechter twee beschikkingen tot mededeling had gewezen in de dossiers van de zaken 1 en 2, op 30 januari en 5 februari 2003), ten gevolge van nieuwe inlichtingen die hem werden verstrekt door de Staatsveiligheid in december 2005 en door de CFI in februari 2006 betreffende verdachte verrichtingen van de inverdenkinggestelden (en die onmogelijk bij de onderzoeksrechter konden zijn aangebracht), en dat voornoemd opsporingsonderzoek ertoe strekte "de huidige financiële toestand na te trekken" van de in die dossiers in verdenking gestelde personen en, vervolgens, verschillende onderzoeksverrichtingen te bevelen (inbeslagnames, plaatsbezoeken, verhoren, bankonderzoeken, ...). Het Hof stelt vervolgens in substantie vast dat de appelrechters uit die omstandigheden niet naar recht konden afleiden dat de procureur des Konings, luidens artikel 28quater, derde lid, Wetboek van Strafvordering, "doelbewust de prerogatieven" van de onderzoeksmagistraat "zou hebben aangetast". Via die marginale toetsing herinnert het Hof met andere woorden eraan dat de rechter, in dat opzicht, het openbaar ministerie geen vermeende bedoelingen mag aanwrijven. Het Hof voegt hieraan toe dat de appelrechters de onregelmatigheid van dat opsporingsonderzoek hebben afgeleid uit een veronderstelling (zie Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39) en dat, zelfs in de veronderstelling dat de via dat opsporingsonderzoek verzamelde gegevens door een dergelijke onregelmatigheid zouden zijn aangetast, uit het bestreden arrest niet kan worden afgeleid in welke mate het gebruik van het bewijs dat "mogelijk" daarin voorkomt, "definitief en onherroepelijk in strijd is met het recht op een eerlijk proces", volgens de bewoordingen van artikel 32 Wetboek van Strafvordering, wat het Hof belet zijn toezicht hierop uit te oefenen (zie Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139). (M.N.B.)

- Art. 28quater, derde lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN

- Regeling van de rechtspleging - Aanvoering van een rechtvaardigingsgrond - Beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank - Geen antwoord op de conclusie - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 135, §2, Wetboek van Strafvordering kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikking als hij onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden van die beschikking aanvoert; dat is het geval bij gebrek aan antwoord op een conclusie (1); wanneer, aldus, de inverdenkinggestelde voor de raadkamer een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de hem ten laste gelegde wanbedrijven werden gerechtvaardigd door een toestand van nood, vormt de verwijzingsbeschikking die zich ertoe beperkt te beslissen dat het voormelde verweer "een ernstig debat over de grond van de zaak" noodzakelijk maakt, geen antwoord op de exceptie maar de weigering om hierop te antwoorden, aangezien de raadkamer het onderzoek van een geschilpunt, dat nochtans bij haar aanhangig was gemaakt, naar de rechtbank heeft verwezen (2). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.03.0086.F, AC 2003, nr. 152. (2) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het eerste middel).

- Art. 71 Strafwetboek

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

- Vordering tot het verrichten van een onderzoekshandeling - Polygraaf - Weigering van het onderzoeksgerecht - Weerslag op de eerlijke behandeling van de zaak

De waarborg op een eerlijk proces ontzegt de feitenrechter de bevoegdheid niet om de gegrondheid van een door één van de partijen gevorderde onderzoekshandeling te beoordelen en verbiedt hem derhalve evenmin te oordelen dat de zaak in staat van wijzen is zonder dat de gevorderde handeling, die niet nodig was om de waarheid te achterhalen, werd bevolen (1); uit de enige omstandigheid dat de door de inverdenkinggestelde gevorderde polygraaftest hem door de kamer van inbeschuldigingstelling werd geweigerd op grond dat die test, gelet op het voorwerp ervan, niet kan bijdragen tot de oplossing van het geschil, kan niet worden afgeleid dat de zaak, in zijn geheel, niet à charge en à décharge werd onderzocht en evenmin, bijgevolg, dat er onmogelijk een eerlijk proces kon worden gevoerd voor het vonnisgerecht (2). (1) Zie, inzake het aan de feitenrechter gericht verzoek tot verhoor van een getuige, Cass. 16 november 2016, AR P.16.0872.F, AC 2016, nr. 648, met concl. OM in Pas. 2016; Cass. 15 november 2017, AR P.17.0150.F, AC 2017, nr. 647. (2) Zie Cass. 15 mei 2001, AR P.99.1478.N, AC 2001, nr. 282 (antwoord op het tweede middel, beschikbaar op [juridat.be](#)).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

OVEREENKOMST

BESTANDELEN

Bestanddelen - Toestemming - Bedrog - "Fraus omnia corrumpit" - Nietigverklaring - Onvoorzichtigheid of nalatigheid van de medecontractant

Het algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" staat eraan in de weg dat het bedrog de dader voordeel verschaft; wanneer bedrog leidt tot de nietigverklaring van de overeenkomst, kan hij die het bedrog heeft gepleegd, de onvoorzichtigheid of de zelfs grove en onverschoonbare nalatigheid van de medecontractant niet inroepen en blijft hij, ongeacht dergelijke fout van het slachtoffer van het bedrog, tot integraal herstel van de schade gehouden (1). (1) Cass. 18 maart 2010, AR C.08.0502.N, AC 2010, nr. 196.

21 december 2018

C.2018.0154.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.2](#)

AC nr. 732

UITLEGGING

Uitlegging - Beoordeling door de rechter

De verbindende kracht van een overeenkomst wordt door de rechter niet miskend wanneer hij, met verwijzing naar de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen veeleer dan naar de letterlijke zin van de bewoordingen, aan de overeenkomst de gevolgen toekent die deze volgens zijn uitlegging ervan wettig tussen de partijen heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 1134, 1135 en 1156 Burgerlijk Wetboek

4 januari 2019

C.2018.0045.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190104.1](#)

AC nr. ...

VERBINDENDE KRACHT (NIET-UITVOERING)

Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Beoordeling door de rechter

De verbindende kracht van een overeenkomst wordt door de rechter niet miskend wanneer hij, met verwijzing naar de gemeenschappelijke bedoeling van de partijen veeleer dan naar de letterlijke zin van de bewoordingen, aan de overeenkomst de gevolgen toekent die deze volgens zijn uitlegging ervan wettig tussen de partijen heeft (1). (1) Zie concl. OM.

- Artt. 1134, 1135 en 1156 Burgerlijk Wetboek

4 januari 2019

C.2018.0045.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190104.1](#)

AC nr. ...

Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Onderaannemer - Niet-uitvoeren van verbintenis - Begroting schadevergoeding jegens de hoofdaannemer - Bedongen schadevergoeding in de overeenkomst tussen hoofdaannemer en opdrachtgever

Uit het beginsel van de relativiteit van de overeenkomsten volgt dat de rechter, bij de begroting van de schadevergoeding die een onderaannemer wegens niet-uitvoering van zijn verbintenis jegens de hoofdaannemer verschuldigd is, niet gebonden is aan de begroting van de schadevergoeding wegens wanprestatie die in de aannemingsovereenkomst tussen de hoofdaannemer en de opdrachtgever bedongen is; de aan de schuldeiser toekomende schadevergoeding moet alleen omvatten wat het gevolg is van de tekortkoming begaan door de schuldenaar (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 1165 Burgerlijk Wetboek

2 november 2018

C.2017.0309.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.2](#)

AC nr. 600

PREJUDICIEEL GESCHIL

- Veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving, gedurende een welbepaalde periode, van de gevolgen van de vernietigde bepalingen - Aangevoerd verschil in behandeling - Onderscheid dat niet voortvloeit uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van het vernietigingsarrest

Het onderscheid dat hierin bestaat dat, indien de regeling van de rechtspleging had plaatsgevonden vóór 12 januari 2018, de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank had kunnen worden verwezen uit hoofde van een door de wet van 5 februari 2016 gecorrectionaliseerde misdaad, wordt niet gemaakt tussen inverdenkinggestelden die zich in dezelfde toestand bevinden, maar tussen inverdenkinggestelden die zich in verschillende juridische toestanden bevinden die zonder onderscheid gelden voor alle personen die tot de betrokken categorieën behoren; dat onderscheid vloeit niet voort uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof, dat beslist heeft om die gevolgen gedurende een welbepaalde periode te handhaven (1). (1) Zie de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "pot-pourri II"-wet, gedeeltelijk vernietigd door AGwH 21 december 2017, nr. 148/2018, en 9 maart 2018, nr. 28/2018 (uitleggingsarrest) De eiser betoogde dat, indien het verwijzingsarrest was geweest vóór de bekendmaking van arrest nr. 148/2018 van het Grondwettelijk Hof, hij eerder zou zijn verwezen naar de correctionele rechtbank dan naar het hof van assisen en dat hem in dat geval slechts een vrijheidsstraf van maximum dertig jaar zou zijn opgelegd, terwijl hij nu door het hof van assisen was veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij liet echter na te vermelden dat, zelfs onder vigeur van de vernietigde bepalingen, de correctionalisering van een misdaad door een onderzoeksgerecht enkel mogelijk was als voornoemd gerecht verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond in aanmerking had genomen. Het OM leidde hieruit af dat de aangevoerde discriminatie niet bestond. (M.N.B.).

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

RECHT VAN VERDEDIGING

STRAFZAKEN

Strafzaken - Taalgebruik in gerechtszaken - Stukken opgesteld in een andere taal dan die van de rechtspleging - Kennisname door de rechter - Draagwijdte

Indien een straf dossier stukken bevat in een andere taal dan die van de rechtspleging en de rechter van oordeel is die taal machtig te zijn, belet geen enkele bepaling de rechter van die stukken kennis te nemen en ze bij zijn oordeelsvorming te betrekken, zonder een beroep te moeten doen op een beëdigd vertaler of de partijen de gelegenheid te geven over de betekenis van die stukken standpunt in te nemen; het recht van verdediging van de partijen is afdoende gewaarborgd door hun recht om tijdens de rechtspleging en binnen de wettelijk bepaalde grenzen vertaling van die stukken te vorderen.

6 november 2018

P.2018.0634.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.7](#)

AC nr. 613

Strafzaken - Beginsel van het recht op tegenspraak - Recht om de getuigen à charge te verhoren of te doen verhoren - Debat ter zitting - Verzoek van de verdediging tot verhoor van de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn - Weigering van de eerste rechter - Hoger beroep - Toestemming van de feitenrechters

Het appelgerecht dat enerzijds oordeelt dat de eerste rechter, door de beklaagden het recht te ontzeggen tijdens het debat ter zitting de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn, te verhoren, het recht van verdediging wetens en willens heeft geschonden, maar anderzijds vaststelt dat de appelrechters die personen ter zitting hebben gehoord en de partijen hebben toegestaan hen alle dienstige vragen te stellen, stelt in werkelijkheid vast dat het appelgerecht aldus heeft gedaan wat de eerste rechter had moeten doen (1); de appelrechters kunnen de miskening van het beginsel van het recht op tegenspraak voor de eerste rechter derhalve niet omschrijven als een onherroepelijke aantasting van het recht van de beklaagden op een eerlijk proces. (1) Ter herinnering, een cassatiemiddel is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang wanneer de rechter uitspraak heeft gedaan zoals hij dat had moeten doen indien hij de aangevoerde schending niet had begaan (zie R. DECLERCQ, *Pourvoi en cassation en matière répressive*, Brussel, Bruylant, 2015, p. 448).

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Onregelmatigheid van een bewijselement - Miskening van het recht op het voorafgaandelijk overleg en het recht op de bijstand van een advocaat - Vaststelling door feitenrechter - Sanctie

Het gevolg van de onregelmatigheid van een bewijselement, de sanctie voor de miskening van het recht op het voorafgaandelijk overleg en op de bijstand van een advocaat en de sanctie voor de miskening van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, bestaat niet in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging of van de strafvordering maar, wanneer die onregelmatigheden naar recht zijn vastgesteld door de feitenrechter, respectievelijk in het weren van het onwettige bewijselement, het verbod, voor dat gerecht, om bewijzen van schuld te putten in een verklaring die met miskening van het voormelde recht is afgelegd en de vermindering van de uitgesproken of zelfs van de bij wet vastgestelde straf (1). (1) Zie (onderzoeksgerechten) Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. « in hoofdzaak » OM en noot ondertekend M.N.B.; Fr. LUGENTZ, *La Preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités*, Anthemis, Limal, 2017, p. 195 e.v.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Geen bijstand van een advocaat - Miskening van het recht van verdediging

De afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor van een verdachte heeft in de regel niet tot gevolg dat het recht van verdediging onherroepelijk is aangetast of dat een eerlijke behandeling van de zaak definitief is uitgesloten; wanneer de rechter een andere dan de wettelijk bepaalde sanctie voor de afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor overweegt, dient hij na te gaan wat de concrete impact is van de afwezigheid van die bijstand op de uitoefening van het recht van verdediging van de verdachte en op zijn recht op een eerlijk proces tijdens het verdere verloop van de procedure (1). (1) Zie Cass 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §8 (betreffende een dergelijk verhoor "op een ogenblik dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM nog niet in die zin interpreteerde en de Belgische wetgeving nog niet in die noodzaak voorzag"); EHRM 27 november 2008, verzoekschrift nr. 36391/02, Salduz t. Turkije).

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Beginsel van het recht op tegenspraak - Neerlegging van stukken door het openbaar ministerie tijdens het debat over de grond van de zaak

Noch artikel 21bis Wetboek van Strafvordering noch enige andere bepaling verbiedt de procureur des Konings om, tijdens het debat over de grond van de zaak, bijkomende processen-verbaal of inlichtingen neer te leggen, mits daarover een tegensprekelijk debat kan worden gevoerd.

- Art. 21bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Strafzaken - Onregelmatig bewijs - Wering - Criterium van het gebruik van het bewijs dat het recht op een eerlijk proces miskent - Eerbiediging van het recht van verdediging - Controle door de rechter

De rechter die een onregelmatig bewijs wil weren op grond dat het gebruik ervan het recht op een eerlijk proces miskent, moet vaststellen of de procedure eerlijk is verlopen; daartoe moet hij nagaan of het recht van verdediging is nageleefd (1). (1) Cass. 30 april 2014, AR P.13.1869.F, AC 2014, nr. 307 (inzake C.-S., betreffende het in het buitenland verkregen bewijs), Rev. dr. pén. crim., 2014, p. 834 e.v., noot F. LUGENTZ; zie EHRM 28 juli 2009, verzoekschrift nr. 18704/05, Lee Davies t. België.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

RECHTBANKEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitspraak over niet-gevorderde zaken - Verbod om uitspraak te doen

De rechter die uitspraak doet over een voorwaardelijk gestelde vordering niettegenstaande de (gestelde) voorwaarde niet is vervuld, doet uitspraak over niet-gevorderde zaken en miskent het beschikkingsbeginsel (1). (1) Zie concl. OM.

10 december 2018

S.2013.0118.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.4](#)

AC nr. 694

RECHTEN VAN DE MENS

VERDRAG RECHTEN VAN DE MENS

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3, d) - Beginsel van het recht op tegenspraak - Recht om de getuigen à charge te verhoren of te doen verhoren - Debat ter zitting - Verzoek van de verdediging tot verhoor van de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn - Weigering van de eerste rechter - Hoger beroep - Toestemming van de feitenrechters

Het appelgerecht dat enerzijds oordeelt dat de eerste rechter, door de beklaagden het recht te ontzeggen tijdens het debat ter zitting de gehoorde personen die verklaren slachtoffer te zijn, te verhoren, het recht van verdediging wetens en willens heeft geschonden, maar anderzijds vaststelt dat de appelrechters die personen ter zitting hebben gehoord en de partijen hebben toegestaan hen alle dienstige vragen te stellen, stelt in werkelijkheid vast dat het appelgerecht aldus heeft gedaan wat de eerste rechter had moeten doen (1); de appelrechters kunnen de miskening van het beginsel van het recht op tegenspraak voor de eerste rechter derhalve niet omschrijven als een onherroepelijke aantasting van het recht van de beklaagden op een eerlijk proces. (1) Ter herinnering, een cassatiemiddel is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang wanneer de rechter uitspraak heeft gedaan zoals hij dat had moeten doen indien hij de aangevoerde schending niet had begaan (zie R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Brussel, Bruylant, 2015, p. 448).

- Art. 6.3 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Overschrijding van de redelijke termijn om berecht te worden - Sanctie - Gevolg voor de ontvankelijkheid van de vervolging

De miskennis van het recht van de beklagde om binnen een redelijke termijn te worden berecht, wordt bestraft overeenkomstig artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; de enkele vaststelling, door de feitenrechter, van de overschrijding van die termijn verantwoordt de beslissing om de vervolging niet-ontvankelijk te verklaren bijgevolg niet naar recht.

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatigheid van een bewijselement - Miskennis van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht - Vaststelling door feitenrechter - Sanctie

Het gevolg van de onregelmatigheid van een bewijselement, de sanctie voor de miskennis van het recht op het voorafgaandelijk overleg en op de bijstand van een advocaat en de sanctie voor de miskennis van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, bestaat niet in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging of van de strafvordering maar, wanneer die onregelmatigheden naar recht zijn vastgesteld door de feitenrechter, respectievelijk in het weren van het onwettige bewijselement, het verbod, voor dat gerecht, om bewijzen van schuld te putten in een verklaring die met miskennis van het voormelde recht is afgelegd en de vermindering van de uitgesproken of zelfs van de bij wet vastgestelde straf (1). (1) Zie (onderzoeksgerechten) Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. « in hoofdzaak » OM en noot ondertekend M.N.B.; Fr. LUGENTZ, La Preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités, Anthemis, Limal, 2017, p. 195 e.v.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Bewijsgaring - Twijfel over de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen - Redenen die terecht doen vrezen voor een risico op partijdigheid

De procedurele rechtvaardigheid kan in gevaar worden gebracht wanneer de bewijsgaring, in haar geheel, is verlopen in omstandigheden die de betrouwbaarheid van het verkregen bewijs aantasten omdat er twijfel bestaat omtrent de onpartijdigheid van de met het onderzoek belaste personen; de vrees voor een partijdige bewijsgaring moet echter objectief worden verantwoord, in die zin dat de rechter dient vast te stellen dat er redenen zijn die de partijen terecht doen vrezen voor het ontstaan van een dergelijk risico op partijdigheid (1). (1) (Betreffende de onpartijdigheid van de onderzoeker en niet van een deskundige, zoals in onderhavig geval) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; Cass. 11 juni 2013, AR P.13.0428.N, AC 2013, nr. 357; zie ook (betreffende de loyaliteitsplicht van de met het onderzoek belaste onderzoekers en magistraten) Cass. 31 mei 2011, AR P.10.2037.F, "KBL", AC 2011, nr. 370, integrale versie (beschikbaar op Juridat.be).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatigheid van een bewijselement - Gevolgen voor het recht op een eerlijk proces - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Marginale toetsing door het Hof

De feitenrechter beoordeelt in feite de gevolgen die de onregelmatigheden, die hij zegt te hebben vastgesteld, hebben gehad voor de wijze waarop de beklaagde zijn recht op een eerlijk proces al dan niet nog kan uitoefenen; het Hof gaat evenwel na of hij, uit zijn vaststellingen, zowel de onregelmatigheid zelf van de onderzoekshandelingen of van de daden van vervolging als van de gevolgtrekkingen die hij daaruit maakt naar recht heeft kunnen afleiden (1), indien deze verschillen van die welke in de wet zijn vastgelegd. (1) Zie Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Geen wettige reden van verschoning

Artikel 6 EVRM, zoals het wordt uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat een bij verstek veroordeelde beklaagde de mogelijkheid geboden wordt dat een rechtscollège, na hem te hebben gehoord, opnieuw uitspraak doet over de gegrondheid van de beschuldiging, tenzij vaststaat dat hij afstand heeft gedaan van zijn recht om te verschijnen en zich te verdedigen of dat hij de intentie had zich aan het gerecht te onttrekken; het verzet wordt dus als ongedaan beschouwd wanneer de eiser in verzet, door zijn afwezigheid, heeft doen blijken van zijn vrijwillige en doelbewuste afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging (1). (1) Zie Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 206 ; Cass. 6 juni 2018, AR P.18.0404.F, AC 2018, nr. 360, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal M. VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 360 ; Cass. 9 mei 2018, AR P.17.1114.F, AC 2018, nr. 297; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal DECREUS; AGwH 21 december 2017, nr. 148/2017.

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0124.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Bewijs - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Toezicht door de rechter op de toelaatbaarheid van dat bewijs in het licht van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering

Het toezicht van de rechter op de toelaatbaarheid van een bewijs ten aanzien van de in artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering vastgestelde voorwaarden vormt een daadwerkelijk rechtsmiddel dat beantwoordt aan de voorschriften van artikel 13 EVRM (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109, § 15.

- Art. 13 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering of van de uitoefening ervan - Onregelmatigheid of nietigheid van de handeling die tijdens de uitoefening van de strafvordering is verricht of aan de oorsprong ervan ligt - Onderscheid

De niet-ontvankelijkheid van de strafvordering of van de uitoefening ervan vormt de sanctie die is gesteld op omstandigheden die beletten om de strafvordering in te stellen of voort te zetten met eerbiediging van het recht op een eerlijke behandeling van de zaak (1); de niet-ontvankelijkheid van die vordering valt derhalve niet samen met de onregelmatigheid of de nietigheid van de handeling die tijdens de uitoefening ervan is verricht dan wel aan de oorsprong ervan ligt (2). (1) Cass. 27 februari 2013, AR P.12.1698.F, AC 2013, nr. 134. (2) Zie Fr. LUGENTZ, o.c., p. 203-208.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Schending - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Draagwijdte met betrekking tot het recht op een eerlijk proces

De omstandigheid dat een bewijselement is verkregen met miskenning van het recht op het privéleven, gewaarborgd door artikel 8 EVRM, heeft niet noodzakelijkerwijs een miskenning van het recht op een eerlijk proces tot gevolg (1); de rechter moet in het licht van de gehele procedure beoordelen of de inbreuk op het privéleven een dergelijke miskenning tot gevolg heeft gehad (2). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109 ; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 6, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants; Wet 14 juni 2017 tot wijziging van artikel 36bis van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, BS 28 juni 2017. De voormelde wet van 8 december 1992 is opgeheven door artikel 280, eerste lid, Wet 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, BS 5 september 2018. (2) Zie Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139, § 14.

- Artt. 6 en 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3, c) - Verhoor van een verdachte zonder zonder bijstand van een advocaat - Verklaringen die ook derden beschuldigen - Weerslag op de regelmatigheid van het bewijs

Wanneer een verdachte zonder bijstand van een advocaat verklaringen aflegt die ook derden beschuldigen, is het aldus tegen hen verkregen bewijs op zich niet onregelmatig; onverminderd de mogelijkheid waarover de verdachte beschikt om op de inhoud van die verklaringen terug te komen, treedt hij in dat geval enkel op als een getuige wiens verklaring, om te worden aangenomen, niet in het bijzijn van een raadsman hoeft te worden afgelegd (1). (1) Cass. 5 september 2012, AR P.12.0418.F, AC 2012, nr. 447 (derde middel), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2012, nr. 447; zie Cass. 26 maart 2013, AR P.12.0145.N, AC 2013, nr. 210, §7.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Verhoor van een verdachte zonder zonder bijstand van een advocaat - Verklaringen die ook derden beschuldigen - Weerslag op de regelmatigheid van het bewijs

Wanneer een verdachte zonder bijstand van een advocaat verklaringen aflegt die ook derden beschuldigen, is het aldus tegen hen verkregen bewijs op zich niet onregelmatig; onverminderd de mogelijkheid waarover de verdachte beschikt om op de inhoud van die verklaringen terug te komen, treedt hij in dat geval enkel op als een getuige wiens verklaring, om te worden aangenomen, niet in het bijzijn van een raadsman hoeft te worden afgelegd (1). (1) Cass. 5 september 2012, AR P.12.0418.F, AC 2012, nr. 447 (derde middel), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2012, nr. 447; zie Cass. 26 maart 2013, AR P.12.0145.N, AC 2013, nr. 210, §7.

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Onregelmatigheid van een bewijselement - Miskenning van het recht op het voorafgaandelijk overleg en het recht op de bijstand van een advocaat - Vaststelling door feitenrechter - Sanctie

Het gevolg van de onregelmatigheid van een bewijselement, de sanctie voor de miskening van het recht op het voorafgaandelijk overleg en op de bijstand van een advocaat en de sanctie voor de miskening van het recht om binnen een redelijke termijn te worden berecht, bestaat niet in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging of van de strafvordering maar, wanneer die onregelmatigheden naar recht zijn vastgesteld door de feitenrechter, respectievelijk in het weren van het onwettige bewijselement, het verbod, voor dat gerecht, om bewijzen van schuld te putten in een verklaring die met miskening van het voormelde recht is afgelegd en de vermindering van de uitgesproken of zelfs van de bij wet vastgestelde straf (1). (1) Zie (onderzoeksgerechten) Cass. 18 januari 2017, AR P.16.0626.F, AC 2017, nr. 39, met concl. « in hoofdzaak » OM en noot ondertekend M.N.B.; Fr. LUGENTZ, La Preuve en matière pénale - Sanction des irrégularités, Anthemis, Limal, 2017, p. 195 e.v.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3, c) - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Geen bijstand van een advocaat - Miskening van het recht van verdediging

De afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor van een verdachte heeft in de regel niet tot gevolg dat het recht van verdediging onherroepelijk is aangetast of dat een eerlijke behandeling van de zaak definitief is uitgesloten; wanneer de rechter een andere dan de wettelijk bepaalde sanctie voor de afwezigheid van bijstand van een advocaat tijdens het verhoor overweegt, dient hij na te gaan wat de concrete impact is van de afwezigheid van die bijstand op de uitoefening van het recht van verdediging van de verdachte en op zijn recht op een eerlijk proces tijdens het verdere verloop van de procedure (1). (1) Zie Cass 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §8 (betreffende een dergelijk verhoor "op een ogenblik dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de artikelen 6.1 en 6.3.c EVRM nog niet in die zin interpreteerde en de Belgische wetgeving nog niet in die noodzaak voorzag"); EHRM 27 november 2008, verzoekschrift nr. 36391/02, Salduz t. Turkije).

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 47bis, § 6 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid - Beoordeling door de rechter - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Met het onderzoek belaste personen en organen

De vraag of de met het onderzoek belaste personen en organen voldoende onafhankelijk en onpartijdig zijn, moet worden beoordeeld in het licht van alle bijzondere omstandigheden eigen aan de zaak (1). (1) Cass. 27 februari 2019, AR P.18.1121.F, AC 2019, nr. 126; EHRM 14 april 2015, Mustafa Tunç en Fecire Tunç t. Turkije, verzoekschrift nr. 24014/05, §223 e.v.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bewijselementen verkregen met miskening van het recht op eerbiediging van het privéleven ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens - Schending van artikel 8 EVRM - Draagwijdte met betrekking tot het recht op een eerlijk proces

De omstandigheid dat een bewijselement is verkregen met miskenning van het recht op het privéleven, gewaarborgd door artikel 8 EVRM, heeft niet noodzakelijkerwijs een miskenning van het recht op een eerlijk proces tot gevolg (1); de rechter moet in het licht van de gehele procedure beoordelen of de inbreuk op het privéleven een dergelijke miskenning tot gevolg heeft gehad (2).

(1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109 ; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 6, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants; Wet 14 juni 2017 tot wijziging van artikel 36bis van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, BS 28 juni 2017. De voormelde wet van 8 december 1992 is opgeheven door artikel 280, eerste lid, Wet 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, BS 5 september 2018. (2) Zie Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139, § 14.

- Artt. 6 en 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Onherroepelijk karakter - Vaststelling door de rechter - Vereiste van een concreet bewijs of van een concrete vaststelling

Het onherroepelijk karakter van een aantasting van het recht op een eerlijk proces moet in concreto worden aangetoond en vastgesteld (1) door de rechter en kan niet worden gelijkgesteld met de omstandigheid zelf dat een dergelijke grief, die de rechter eerst moet trachten te verhelpen, zou zijn bewaarheid; zo kan de beslissing die enkel stelt dat voornoemd recht onherroepelijk is miskend, in het licht van dat vereiste niet als naar recht verantwoord worden beschouwd. (1) Zie, betreffende de onregelmatigheid die voortvloeit uit het gebrek aan bijstand van een advocaat tijdens de verhoren van een verdachte in de loop van zijn vrijheidsberoving, Cass. 14 oktober 2014, AR P.14.0507.N, AC 2014, nr. 606, §8 en 10; EHRM 27 november 2008, verzoekschrift nr. 36391/02, Salduz t. Turkije.

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Aantasting van het recht op een eerlijk proces - Onherroepelijk karakter - Toetsing - Vereiste van een onderzoek van een zaak in haar geheel - Onregelmatig bewijs

De toetsing van het onherroepelijk karakter van een aantasting van het recht op een eerlijk proces vereist een onderzoek van de zaak in haar geheel, teneinde na te gaan of een gebrek eigen aan een bepaalde fase van de rechtspleging al dan niet achteraf kon worden rechtgezet (1); in dat opzicht moet met name worden onderzocht of de partijen de authenticiteit van het bewijselement hebben kunnen betwisten en zich tegen het gebruik ervan hebben kunnen verzetten; dat toezicht houdt rekening met de kwaliteit van het bewijselement, met inbegrip van het antwoord op de vraag of de omstandigheden waarin het werd verzameld aan de juistheid ervan doen twifelen (2). (1) Zie Fr. LUGENTZ, o.c., p. 206-207. (2) Cass. 30 april 2014, P.13.1869.F/7, AC 2014, nr. 307, voormeld.

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Vordering tot het verrichten van een onderzoekshandeling - Polygraaf - Weigering van het onderzoeksgerecht - Weerslag op de eerlijke behandeling van de zaak

De waarborg op een eerlijk proces ontzegt de feitenrechter de bevoegdheid niet om de gegrondheid van een door één van de partijen gevorderde onderzoekshandeling te beoordelen en verbiedt hem derhalve evenmin te oordelen dat de zaak in staat van wijzen is zonder dat de gevorderde handeling, die niet nodig was om de waarheid te achterhalen, werd bevolen (1); uit de enige omstandigheid dat de door de inverdenkinggestelde gevorderde polygraaftest hem door de kamer van inbeschuldigingstelling werd geweigerd op grond dat die test, gelet op het voorwerp ervan, niet kan bijdragen tot de oplossing van het geschil, kan niet worden afgeleid dat de zaak, in zijn geheel, niet à charge en à décharge werd onderzocht en evenmin, bijgevolg, dat er onmogelijk een eerlijk proces kon worden gevoerd voor het vonnisgerecht (2). (1) Zie, inzake het aan de feitenrechter gericht verzoek tot verhoor van een getuige, Cass. 16 november 2016, AR P.16.0872.F, AC 2016, nr. 648, met concl. OM in Pas. 2016; Cass. 15 november 2017, AR P.17.0150.F, AC 2017, nr. 647. (2) Zie Cass. 15 mei 2001, AR P.99.1478.N, AC 2001, nr. 282 (antwoord op het tweede middel, beschikbaar op juridat.be).

- Art. 6.1 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

RECHTERLIJKE ORGANISATIE

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Vordering tot vergoeding van schade - Bevoegdheid van de politierechtbank - Verkeersongeval - Begrip

Een verkeersongeval in de zin van artikel 601bis Gerechtelijk wetboek is elk ongeval in het wegverkeer waarbij middelen van vervoer, voetgangers of de in het Wegverkeersreglement bedoelde dieren betrokken zijn en dat verband houdt met de risico's van het wegverkeer (1). (1) Zie Cass. 20 januari 2014, AR C.11.0778.F, AC 2014, nr. 42, Cass. 6 februari 2009, AR C.07.0341.N, AC 2009, nr. 101; Cass. 27 augustus 2002, AR C.02.0386.N, AC 2002, nr. 414.

- Art. 601bis Gerechtelijk Wetboek

2 november 2018

C.2017.0280.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.1](#)

AC nr. 599

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE)

"Fraus omnia corrumpit" - Burgerlijke zaken - Overeenkomst - Toestemming - Bedrog - Nietigverklaring - Onvoorzichtigheid of nalatigheid van de medecontractant

Het algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" staat eraan in de weg dat het bedrog de dader voordeel verschaft; wanneer bedrog leidt tot de nietigverklaring van de overeenkomst, kan hij die het bedrog heeft gepleegd, de onvoorzichtigheid of de zelfs grove en onverschoonbare nalatigheid van de medecontractant niet inroepen en blijft hij, ongeacht dergelijke fout van het slachtoffer van het bedrog, tot integraal herstel van de schade gehouden (1). (1) Cass. 18 maart 2010, AR C.08.0502.N, AC 2010, nr. 196.

21 december 2018

C.2018.0154.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.2](#)

AC nr. 732

- Recht van verdediging - Ambtshalve toepassing van artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009

De appelrechter die artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen ambtshalve toepast zonder de partijen toe te laten daarover tegenspraak te voeren, miskent het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24 Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen

4 januari 2019

C.2018.0156.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190104.2](#)

AC nr. ...

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN

ALGEMEEN

Algemeen - Strafzaken - Tegenstrijdige redenen

Er kan geen sprake zijn van tegenstrijdigheid tussen twee alternatieve stellingen in zoverre de ene stelling slechts bij ontstentenis van de andere is geformuleerd.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

26 juni 2019

P.2019.0344.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190626.1](#)

AC nr. ...

Algemeen - Strafzaken - Dubbelzinnige redenen

Een reden is dubbelzinnig wanneer ze vatbaar is voor twee interpretaties, de ene waarin het vonnis wettig is en de andere waarin het onwettig is.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

26 juni 2019

P.2019.0344.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190626.1](#)

AC nr. ...

Algemeen - Motivering - Loutere verwijzing naar niet nader bepaalde stukken

De enkele reden dat een goed onroerend is door bestemming omdat "dit blijkt uit stukken", laat het Hof niet toe zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen.

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

7 december 2018

C.2018.0197.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181207.2](#)

AC nr. 692

GEEN CONCLUSIE

Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzet - Beklaagde - Niet-verschijning na kennis te hebben gehad van de dagvaarding - Verzet als gedaan verklaard - Motivering

Uit artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering volgt dat de beklagde, die niet is verschenen nadat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding, zijn afwezigheid dient te verantwoorden door gewag te maken van overmacht of van een wettige reden van verschoning om te vermijden dat zijn verzet als ongedaan wordt verklaard en dat de rechter, zelfs bij ontstentenis van andersluidende conclusies, dient vast te stellen dat de aangevoerde omstandigheid die niet-verschijning verantwoordt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 365.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0401.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.3](#)

AC nr. ...

OP CONCLUSIE

Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Regeling van de rechtspleging - Aanvoering van een rechtvaardigingsgrond - Beschikking tot verwijzing naar

de correctionele rechtbank - Geen antwoord op de conclusie - Hoger beroep van de inverdenkinggestelde - Ontvankelijkheid

Krachtens artikel 135, §2, Wetboek van Strafvordering kan de inverdenkinggestelde hoger beroep instellen tegen de verwijzingsbeschikking als hij onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden van die beschikking aanvoert; dat is het geval bij gebrek aan antwoord op een conclusie (1); wanneer, aldus, de inverdenkinggestelde voor de raadkamer een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat de hem ten laste gelegde wanbedrijven werden gerechtvaardigd door een toestand van nood, vormt de verwijzingsbeschikking die zich ertoe beperkt te beslissen dat het voormelde verweer "een ernstig debat over de grond van de zaak" noodzakelijk maakt, geen antwoord op de exceptie maar de weigering om hierop te antwoorden, aangezien de raadkamer het onderzoek van een geschilpunt, dat nochtans bij haar aanhangig was gemaakt, naar de rechtbank heeft verwezen (2). (1) Cass. 5 maart 2003, AR P.03.0086.F, AC 2003, nr. 152. (2) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 364. (antwoord op het eerste middel).

- Art. 71 Strafwetboek

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0188.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.2](#)

AC nr. ...

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN

OPZETTELIJK TOEBRENGEN VAN VERWONDINGEN EN OPZETTELIJK DODEN

Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Subjectieve verzwarende omstandigheid - Discriminerende drijfveer - Haat jegens het slachtoffer wegens zijn seksuele geaardheid

Artikel 405quater Strafwetboek voert een subjectieve verzwarende omstandigheid in die is afgeleid uit de discriminerende drijfveer van de dader (1); de verzwarende omstandigheid is enkel mogelijk indien is aangetoond dat het slachtoffer behoort tot een van de in de wet opgesomde categorieën van personen, dat de drijfveer van de pleger van het misdrijf, met name, bestaat in haat, misprijzen of vijandigheid, ingegeven door het feit dat het slachtoffer tot een van die categorieën behoort, en dat het gepleegde misdrijf gepaard is gegaan met gedragingen, uitlatingen, opschriften of geschriften waaruit de rechter die drijfveer kan afleiden (2); zo is het niet voldoende te beweren dat zijn seksuele geaardheid zichtbaar was om daaruit te kunnen afleiden dat de aan de dader verweten vijandigheid gericht was op de geaardheid zelf (3). (1) Art. 405quater Strafwetboek, zoals vervangen door art. 34 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, Parl. St. Kamer, DOC 51 2722 (en niet artikel 405ter, waarvan de vermelding in het arrest een duidelijke verschrijving is). (2) Zie GwH 6 oktober 2004, nr. 157/2004, B.68 en B.69; A. DE NAUW en Fr. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2014, p. 333, nr. 522. (3) Het OM heeft geen ambtshalve middel voorgesteld inzake de tweede eiser, die geen memorie heeft neergelegd en wiens "verwerpelijke" beweegreden blijkt uit de in het bestreden arrest weergegeven verklaringen, terwijl de eerste eiser, van zijn kant, had verklaard dat hij "geen homohater" was "aangezien de peter van zijn zoon 'gay' is [en dat hij] hem een slag had gegeven omdat [het slachtoffer hem] op een kwalijke wijze had toegesproken". (M.N.B.)

- Art. 405quater Strafwetboek

19 juni 2019

P.2019.0327.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190619.2](#)

AC nr. ...

SOCIALE ZEKERHEID

WERKNEMERS

Werknemers - Loon - Beperking - Terugbetaling kosten woon-werkverkeer - Mobiliteitsvergoeding

Uit de redactie van artikel 19, §2, 4°, tweede lid, aanhef en b) van het Uitvoeringsbesluit RSZ-wet en de bedoeling van deze bepalingen volgt dat de mobiliteitsvergoeding (in gebruik in bedrijfstakken waar de werkplaats niet vast bepaald is,) slechts van bijdrageheffing voor de sociale zekerheid is vrijgesteld indien deze is vastgesteld overeenkomstig de berekeningswijze die is bepaald in de algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst van de bedrijfstak waaronder men ressorteert (1). (1) Zie concl. OM.

10 december 2018

S.2013.0118.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181210.4](#)

AC nr. 694

Werknemers - Toepassingsgebied - Vervoerders van goederen - Taxibestuurders - Begrip - Exploitant

De in artikel 3, 5°, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet vermelde vervoerders van goederen en de in artikel 3, 5°ter, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet vermelde taxibestuurders worden, behoudens in de in laatstvermeld artikel vermelde uitzonderingsgevallen, vermoed personen te zijn die een arbeid verrichten in gelijkaardige voorwaarden als die van een arbeidsovereenkomst (1). (1) Zie Cass. 9 december 2002, AR S.01.0096.F, AC 2002, nr. 657.

5 november 2018

S.2017.0014.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181105.1](#)

AC nr. 604

Werknemers - Bijdragen - Inning en invordering - Uitstel - Afbetalingsplan - Modaliteiten

Uit de artikelen 40, eerste lid, 40bis, 43octies, 43decies, §1, eerste lid, en §2, tweede lid, RSZ-wet volgt dat, onverminderd de mogelijkheden geboden aan de rechter krachtens artikel 1244, tweede lid, Burgerlijk Wetboek, het uitstel dat de Rijksdienst aan de werkgevers die tijdelijke moeilijkheden ondervinden kan toestaan vooraleer tot de invordering over te gaan van de hem verschuldigde bedragen door dagvaarding voor het gerecht of middels een dwangbevel, het opstellen van een afbetalingsplan veronderstelt dat voorziet in maandelijkse afbetalingen en in een eerste onmiddellijke betaling binnen tien dagen na de vermoedelijke datum van ontvangst van dit plan.

5 november 2018

S.2017.0021.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181105.2](#)

AC nr. 605

STEDENBOUW

BOUWVERGUNNING

Bouwvergunning - Functiewijziging - Zonder bouwvergunning - Gebruik - Strijdigheid met gewestplannen

Uit artikel 4.4.1, §3, derde lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening volgt dat het gebruik van een gebouw waarvan de functie zonder de daartoe vereiste vergunning werd gewijzigd, op zich niet langer als strijdig met de voorschriften van onder meer gewestplannen wordt beschouwd; uit deze bepaling volgt echter niet dat de functiewijziging zelf geen vergunningsplichtige handeling meer is en niet meer de basis kan vormen voor een herstellvordering (1). (1) Art. 4.4.1, § 3, derde lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals ingevoegd bij Decr.VI. 18 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw en energie.

- Art. 4.4.1, § 3, derde lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

18 januari 2019

C.2018.0207.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.2](#)

AC nr. ...

HERSTEL VAN PLAATS IN DE VORIGE STAAT. BETALING VAN EEN MEERWAARDE

Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstellvordering - Basis - Functiewijziging - Vergunningsplicht

Uit artikel 4.4.1, §3, derde lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening volgt dat het gebruik van een gebouw waarvan de functie zonder de daartoe vereiste vergunning werd gewijzigd, op zich niet langer als strijdig met de voorschriften van onder meer gewestplannen wordt beschouwd; uit deze bepaling volgt echter niet dat de functiewijziging zelf geen vergunningsplichtige handeling meer is en niet meer de basis kan vormen voor een herstellvordering (1). (1) Art. 4.4.1, § 3, derde lid, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, zoals ingevoegd bij Decr.VI. 18 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw en energie.

- Art. 4.4.1, § 3, derde lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

18 januari 2019

C.2018.0207.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.2](#)

AC nr. ...

STRAF

AUTRES PEINES

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring op grond van een witwasmisdrijf - Facultatieve verbeurdverklaring van het goed na omzetting, als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf, desgevallend bij equivalent - Draagwijdte

Uit de wetsgeschiedenis van de bepalingen van de artikelen 42, 1°, 42, 3°, 43bis en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek (1) blijkt niet dat de wetgever van oordeel was dat de rechter bij een schuldigverklaring aan een witwasmisdrijf lastens eenzelfde dader prioritair het omgezette goed als voorwerp van dat misdrijf dient verbeurd te verklaren op grond van de artikelen 42, 1°, en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek en slechts als die verplichte bijzondere verbeurdverklaring wettelijk niet mogelijk is, de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring kan bevelen van het goed na omzetting als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf; de wetgever beoogt integendeel met de bijzondere verbeurdverklaringen die krachtens het witwasmisdrijf kunnen worden bevolen een daadwerkelijke voordeelsontneming bij de dader van het witwasmisdrijf en de omstandigheid dat de ene bijzondere verbeurdverklaring een verplicht karakter heeft en de andere een facultatief karakter doet daaraan niets af, zodat hieruit volgt dat niets zich ertegen verzet dat de rechter lastens de dader van een witwasmisdrijf niet de verplichte bijzondere verbeurdverklaring beveelt van het goed dat wordt omgezet als voorwerp van het witwasmisdrijf, maar wel de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring van het goed na omzetting als uit het witwasmisdrijf voortkomende vermogensvoordelen (2)(3). (1) Zoals toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 10 mei 2007. (2) Het arrest oordeelt dat de rechter lastens eenzelfde dader voor eenzelfde witwasmisdrijf een goed of een goed dat daarvoor in de plaats is gekomen slechts éénmaal kan verbeurd verklaren. Vgl. met de situatie van vervolging van dezelfde dader wegens het basismisdrijf en het witwasmisdrijf of bij opeenvolgende witwasverrichtingen, Cass. 4 september 2007, AR P.07.0219.N, AC 2007, nr. 381 en Cass. 11 december 2007, AR P.07.0305.N, AC 2007, nr. 626; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, AC 2014, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506; F. VAN VOLSEM, "De bijzondere verbeurdverklaring", in P. WAETERINCKX, F. VAN VOLSEM en F. DERUYCK (eds.), Strafrecht in onderneming, Antwerpen, Intersentia, 2016, p. 829-830, nr. 146 en p. 857, nr. 238-239; V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1081; F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 42-43, nr. 72 en p. 47-48, nr. 84. (3) V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1083; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 593; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506. In zijn conclusies schrijft advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH dat er in hoofde van éénzelfde dader geen cumul van de verbeurdverklaringen mogelijk is en dat "Dans ce dernier cas, en raison de son caractère obligatoire, seule la confiscation de l'objet du blanchiment devrait être prononcée à charge de cette personne"; zie ook F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 48, nr. 84; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE

VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 592-593. Er dient hierbij te worden vermeld dat deze rechtsleer betrekking heeft op de bijzondere verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf na de wetgeving van 10 mei 2007.AW

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring op grond van een witwasmisdrijf - Vernietiging omdat als voorwerp van dit misdrijf de door dit misdrijf gegenereerde vermogensvoordelen werden verbeurdverklaard - Rechtsmacht van de rechter op verwijzing - Draagwijdte

De vernietiging met verwijzing plaatst de partijen binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing in de toestand waarin de partijen zich zouden hebben bevonden voor de rechter wiens beslissing is vernietigd, hetgeen inhoudt dat wat dat punt betreft de partijen elke door hen gewenste vordering kunnen nemen en elk verweer kunnen laten gelden; daaruit volgt dat indien het Hof een op grond van een witwasmisdrijf bevolen bijzondere verbeurdverklaring heeft vernietigd omdat als voorwerp van dit misdrijf de door dit misdrijf gegenereerde vermogensvoordelen werden verbeurdverklaard, de rechter op verwijzing rechtsmacht heeft om de bijzondere verbeurdverklaring te bevelen van hetzij het voorwerp van dit witwasmisdrijf hetzij de vermogensvoordelen die uit dit witwasmisdrijf voortkomen hetzij eventueel beide, voor zover aan de wettelijke voorwaarden voor die bijzondere verbeurdverklaringen is voldaan (1). (1) Cass. 11 oktober 2012, AR C.10.0711.F, AC 2012, nr. 524; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, pp. 1682-1683.

- Art. 435, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring op grond van een witwasmisdrijf - Verplichte verbeurdverklaring van het goed dat is omgezet als voorwerp van het misdrijf welke niet bij equivalent kan worden bevolen - Draagwijdte

Uit de wetsgeschiedenis van de bepalingen van de artikelen 42, 1°, 42, 3°, 43bis en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek (1) blijkt niet dat de wetgever van oordeel was dat de rechter bij een schuldigverklaring aan een witwasmisdrijf lastens eenzelfde dader prioritair het omgezette goed als voorwerp van dat misdrijf dient verbeurd te verklaren op grond van de artikelen 42, 1°, en 505, derde lid, (oud) Strafwetboek en slechts als die verplichte bijzondere verbeurdverklaring wettelijk niet mogelijk is, de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring kan bevelen van het goed na omzetting als vermogensvoordeel uit het witwasmisdrijf; de wetgever beoogt integendeel met de bijzondere verbeurdverklaringen die krachtens het witwasmisdrijf kunnen worden bevolen een daadwerkelijke voordeelsontneming bij de dader van het witwasmisdrijf en de omstandigheid dat de ene bijzondere verbeurdverklaring een verplicht karakter heeft en de andere een facultatief karakter doet daaraan niets af, zodat hieruit volgt dat niets zich ertegen verzet dat de rechter lastens de dader van een witwasmisdrijf niet de verplichte bijzondere verbeurdverklaring beveelt van het goed dat wordt omgezet als voorwerp van het witwasmisdrijf, maar wel de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring van het goed na omzetting als uit het witwasmisdrijf voortkomende vermogensvoordelen (2)(3). (1) Zoals toepasselijk vóór de wijziging ervan bij wet van 10 mei 2007. (2) Het arrest oordeelt dat de rechter lastens eenzelfde dader voor eenzelfde witwasmisdrijf een goed of een goed dat daarvoor in de plaats is gekomen slechts éénmaal kan verbeurd verklaren. Vgl. met de situatie van vervolging van dezelfde dader wegens het basismisdrijf en het witwasmisdrijf of bij opeenvolgende witwasverrichtingen, Cass. 4 september 2007, AR P.07.0219.N, AC 2007, nr. 381 en Cass. 11 december 2007, AR P.07.0305.N, AC 2007, nr. 626; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, AC 2014, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506; F. VAN VOLSEM, "De bijzondere verbeurdverklaring", in P. WAETERINCKX, F. VAN VOLSEM en F. DERUYCK (eds.), Strafrecht in onderneming, Antwerpen, Intersentia, 2016, p. 829-830, nr. 146 en p. 857, nr. 238-239; V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1081; F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 42-43, nr. 72 en p. 47-48, nr. 84. (3) V. TRUILLET, "Confiscations en matière de blanchiment", Rev.dr.pén. 2015, 1083; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 593; Cass. 10 september 2014, AR P.14.0475.F, nr. 506 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH in Pas. 2014, nr. 506. In zijn conclusies schrijft advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH dat er in hoofde van éénzelfde dader geen cumul van de verbeurdverklaringen mogelijk is en dat "Dans ce dernier cas, en raison de son caractère obligatoire, seule la confiscation de l'objet du blanchiment devrait être prononcée à charge de cette personne"; zie ook F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, RPDB, Brussel, Bruylant, 2015, p. 48, nr. 84; M. CESONI en D. VANDERMEERSCH, "Le recel en le blanchiment", in H. BOSLY en C. DE VALKENEER (eds.), Les infractions contre les biens, Brussel, Larcier, 2016, 592-593. Er dient hierbij te worden vermeld dat deze rechtsleer betrekking heeft op de bijzondere verbeurdverklaring van het voorwerp van het witwasmisdrijf na de wetgeving van 10 mei 2007.AW

6 november 2018

P.2018.0551.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.5](#)

AC nr. 611

GELDBOETE EN OPDECIEMEN

Geldboete en opdecienmen - Misdrijven gepleegd door rechtspersonen - Politiezaken - Begrip

Het begrip "politiezaken" in de zin van de bepaling van artikel 41bis Strafwetboek moet worden begrepen als misdrijven strafbaar met een politiestraf.

6 november 2018

P.2018.0146.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.2](#)

AC nr. 608

Geldboete en opdecienmen - Rechtspersonen - Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf van minder dan één maand - Minimumgeldboete - Herhaling

Uit de wijze waarop artikel 41bis, §1, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek, is geformuleerd volgt dat voor de bepaling van de op een rechtspersoon toepasselijke minimumgeldboete voor misdrijven waarvoor de minimumvrijheidsstraf voor een natuurlijke persoon minder dan één maand bedraagt, er geen vermenigvuldiging met 500,00 euro dient te gebeuren en de minimumgeldboete bijgevolg steeds 500,00 euro bedraagt; deze regel geldt ook indien de minimumgeldboete moet worden bepaald bij herhaling (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.17.0102.N, AC 2017, nr. 64; Cass.4 maart 2015, AR P.14.1221.F, AC 2015, nr. 155.

6 november 2018

P.2018.0146.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.2](#)

AC nr. 608

VERZACHTENDE OMSTANDIGHEDEN. VERSCHONINGSGRONDEN

Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Veralgemeende correctionaliseerbaarheid van misdaden - Vernietiging door het Grondwettelijk Hof - Handhaving, gedurende een welbepaalde periode, van de gevolgen van de vernietigde bepalingen - Aangevoerd verschil in behandeling - Onderscheid dat niet voortvloeit uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van het vernietigingsarrest

Het onderscheid dat hierin bestaat dat, indien de regeling van de rechtspleging had plaatsgevonden vóór 12 januari 2018, de inverdenkinggestelde naar de correctionele rechtbank had kunnen worden verwezen uit hoofde van een door de wet van 5 februari 2016 gecorrectionaliseerde misdaad, wordt niet gemaakt tussen inverdenkinggestelden die zich in dezelfde toestand bevinden, maar tussen inverdenkinggestelden die zich in verschillende juridische toestanden bevinden die zonder onderscheid gelden voor alle personen die tot de betrokken categorieën behoren; dat onderscheid vloeit niet voort uit de wet maar uit de werking in de tijd van de gevolgen van een vernietigingsarrest van het Grondwettelijk Hof, dat beslist heeft om die gevolgen gedurende een welbepaalde periode te handhaven (1). (1) Zie de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, de zogenaamde "pot-pourri II"-wet, gedeeltelijk vernietigd door AGwH 21 december 2017, nr. 148/2018, en 9 maart 2018, nr. 28/2018 (uitleggingsarrest) De eiser betoogde dat, indien het verwijzingsarrest was geweest vóór de bekendmaking van arrest nr. 148/2018 van het Grondwettelijk Hof, hij eerder zou zijn verwezen naar de correctionele rechtbank dan naar het hof van assisen en dat hem in dat geval slechts een vrijheidsstraf van maximum dertig jaar zou zijn opgelegd, terwijl hij nu door het hof van assisen was veroordeeld tot levenslange opsluiting. Hij liet echter na te vermelden dat, zelfs onder vigeur van de vernietigde bepalingen, de correctionalisering van een misdaad door een onderzoeksgerecht enkel mogelijk was als voornoemd gerecht verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond in aanmerking had genomen. Het OM leidde hieruit af dat de aangevoerde discriminatie niet bestond. (M.N.B.).

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 121 Wet 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 2 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

STRAFUITVOERING

- Vrijheidsstraf - Strafuitvoeringsrechtbank - Beslissing tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toestand onverenigbaar met de vastgestelde voorwaarden - Nieuwe beslissing - Intrekking van de maatregel nog vóór de uitvoering ervan - Redenen - Miskenning van de vastgestelde voorwaarden

Artikel 61, § 1, Wet Strafvordering verbiedt niet om de intrekking van de toegekende strafuitvoeringsmaatregel te gronden op een onverenigbaarheid die voortvloeit uit de miskening van de in de toekenningsbeslissing vastgestelde voorwaarden (1). (1) Cass. 14 januari 2009, AR P.08.1860.F, AC 2009, nr. 32 (antwoord op het eerste middel).

- Art. 61, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

19 juni 2019

P.2019.0559.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190619.3](#)

AC nr. ...

- Vrijheidsstraf - Strafvordering - Beslissing tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toestand onverenigbaar met de vastgestelde voorwaarden - Nieuwe beslissing - Intrekking van de maatregel nog vóór de uitvoering ervan - Redenen - Ontdekking, na het vonnis tot toekenning van de modaliteit, van een gegeven dat dagtekent van vóór die beslissing en dat daarop een invloed zou kunnen hebben gehad

Artikel 61, § 1, Wet Strafvordering bepaalt dat indien zich, nadat de beslissing tot toekenning van een in Titel V van de wet bedoelde strafuitvoeringsmodaliteit is genomen maar vóór de uitvoering ervan een situatie voordoet die onverenigbaar is met de voorwaarden die in deze beslissing zijn bepaald, de strafuitvoeringsrechter of de strafuitvoeringsrechtbank, op vordering van het openbaar ministerie, een nieuwe beslissing kan nemen, met inbegrip van de intrekking van de strafuitvoeringsmodaliteit die werd toegekend; een dergelijke situatie kan ontstaan uit de ontdekking, na dat vonnis, van een gegeven dat dagtekent van vóór die beslissing en dat daarop een invloed zou kunnen hebben gehad (1). (1) Zie de commentaar van B. REYNARTS op die bepaling: "als er tussen het ogenblik van de beslissing en de uitvoering ervan nieuwe, relevante elementen aan het licht komen, kan de strafuitvoeringsrechtbank een nieuwe beslissing nemen met betrekking tot de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit" (in T. DECAIGNY e.a., Duiding Strafvordering, Larcier, 2014, p. 146). Het Hof had reeds gezegd dat "de intrekking van een strafuitvoeringsmodaliteit nog vóór de uitvoering ervan niet onderworpen is aan de voorwaarde dat het zich voordoen van een toestand die onverenigbaar is met de voorwaarden voor die maatregel, aan de veroordeelde te wijten moet zijn." (Cass. 26 oktober 2011, AR P.11.1639.F, AC 2011, nr. 577).

- Art. 61, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

19 juni 2019

P.2019.0559.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190619.3](#)

AC nr. ...

STRAFVORDERING

- Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijselementen - Miskening van een recht dat gewaarborgd wordt door een interne rechtsregel of door een internationaal verdrag - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselementen

Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering ontziet de onregelmatige bewijzen wanneer de overtreden vorm niet is voorgeschreven op straffe van nietigheid, wanneer de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs niet aantast en wanneer het gebruik van die onregelmatigheid het recht op een eerlijk proces niet in het gedrang brengt; die regel is van toepassing op alle onregelmatigheden, onverschillig of ze een recht aantasten dat wordt gewaarborgd door een interne rechtsregel dan wel door een internationaal verdrag (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109, § 14; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 7, AC 2016, nr. 265, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants.

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

TAALGEBRUIK

GERECHTSZAKEN (WET 15 JUNI 1935)

Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Stukken opgesteld in een andere taal dan die van de rechtspleging - Kennisname door de rechter - Draagwijdte

Indien een strafdossier stukken bevat in een andere taal dan die van de rechtspleging en de rechter van oordeel is die taal machtig te zijn, belet geen enkele bepaling de rechter van die stukken kennis te nemen en ze bij zijn oordeelsvorming te betrekken, zonder een beroep te moeten doen op een beëdigd vertaler of de partijen de gelegenheid te geven over de betekenis van die stukken standpunt in te nemen; het recht van verdediging van de partijen is afdoende gewaarborgd door hun recht om tijdens de rechtspleging en binnen de wettelijk bepaalde grenzen vertaling van die stukken te vorderen.

6 november 2018

P.2018.0634.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.7](#)

AC nr. 613

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN

- Zelfde bedrieglijk opzet - Voortgezet misdrijf

Valsheid in geschriften en het gebruik ervan die met hetzelfde bedrieglijk opzet of met hetzelfde oogmerk om te schaden zijn gepleegd, vormen slechts één voortgezet misdrijf (1). (1) Zie Cass. 29 maart 2017, AR P.16.1242.F, AC 2017, nr. 226. Zie, naast §26 tot 29 van het arrest, ook §1 tot 6, en inzonderheid §4 (onuitgegeven maar beschikbaar in pdf-formaat op juridat.be), over het soortgelijke ambtshalve middel, inzake de eerste verweerder, betreffende de telastleggingen, die het voorwerp uitmaken van verschillende zaken die door de rechter wegens samenhang zijn gevoegd (zie Cass. 11 januari 2011, AR P.10.0966.N, AC 2011, nr. 25; Cass. 8 maart 2000, AR P.99.1583.F, AC 2000, nr. 161, met betrekking tot twee zaken die verschillende beklaagden betreffen).

- Artt. 193, 196 en 197 Strafwetboek

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

- Verdraaiing van de waarheid - Definitieve toewijzing - Onwettigheid

Valsheid in geschriften veronderstelt een verdraaiing van de waarheid; uit de omstandigheid dat de akte die de toewijzing van het goed vaststelt onwettig is, volgt niet dat die akte een valsheid is.

- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek

20 juni 2019

C.2018.0085.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190620.1](#)

AC nr. ...

VERBINTENIS

- Akte - Inhoud - Verbintenissen van een rechtspersoon - Persoonlijke verbintenissen van de bestuurder - Handtekening louter als bestuurder - Gevolg - Gehoudenheid van de ondertekenaar - Beoordeling door de rechter - Grondslag

Wanneer een akte zowel verbintenissen van een rechtspersoon als persoonlijke verbintenissen van de bestuurder bevat, omvat de handtekening louter als bestuurder ook de instemming van de ondertekenaar met de persoonlijke verbintenissen, wanneer er geen twijfel kan bestaan dat de ondertekenaar zich met deze ondertekening ook persoonlijk heeft willen verbinden; het voorhanden zijn van deze bedoeling wordt door de feitenrechter beoordeeld aan de hand van de intrinsieke elementen van de akte (1). (1) Zie Cass. 27 januari 2017, AR C.16.0141.N, AC 2010, nr. 65.

21 december 2018

C.2018.0204.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.3](#)

AC nr. 733

VERDELING

- Gerechtelijke vereffening-verdeling - Artikel 9, wet 13 augustus 2011 - Overgangsregeling

De specifieke overgangsregeling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 houdt een afwijking in op de onmiddellijke toepasselijkheid van nieuwe procedureregels op hangende geschillen van artikel 3 Gerechtelijk wetboek, nu uit de wetsgeschiedenis van de overgangsregeling blijkt dat deze beoogde de nieuwe procedureregels slechts toepasselijk te maken op de vorderingen tot vereffening-verdeling die in beraad worden genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de oude procedureregels verder te laten gelden "eenmaal de verdeling reeds werd bevolen onder de gelding van de oude wet", zodat in de zaken waarin de vordering tot vereffening-verdeling reeds in beraad was genomen vóór het ogenblik van in werkingtreding van de wet, de bepalingen van toepassing blijven zoals die golden voorafgaand aan de nieuwe wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

2 november 2018

C.2018.0134.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.5](#)

AC nr. 603

VERJARING

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Stuiting - Bevel tot betalen - Begrip - Betekening van de uitvoerbare titel - Betekening van het bevel - Inhoud van het exploit

Het bevel tot betalen is de eerste daad van tenuitvoerlegging waarbij de schuldenaar bij gerechtsdeurwaardersexploot wordt aangemaand om de in de uitvoerbare titel opgenomen verbintenissen na te komen; onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 1564 Gerechtelijk Wetboek inzake uitvoerend beslag op onroerend goed, dient de rechterlijke beslissing die vooraf werd betekend aan de schuldenaar niet opnieuw te worden betekend met het bevel; het volstaat dat het exploit verwijst naar de rechterlijke beslissing, de datum van betekening vermeldt en de omvang van de schuldvordering bepaalt.

- Art. 2244, § 1, eerste lid Burgerlijk Wetboek

21 december 2018

C.2018.0216.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181221.4](#)

AC nr. 734

STRAFZAKEN

Strafzaken - Strafvordering - Algemeen - Eendaadse samenloop voortvloeiend uit de omschrijving van de telastleggingen - Aanvangsdatum van de verjaring - Berekening - Geen inaanmerkingneming van de eendaadse samenloop - Verplichting om die beslissing te motiveren

Wanneer de samen berechte telastleggingen, volgens de omschrijving ervan, de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van een zelfde misdadig opzet, kan de rechter niet beslissen dat de strafvordering betreffende sommige van die telastleggingen verjaard is indien die beslissing uitgaat van de afwezigheid van een dergelijke eendaadse samenloop (1), maar niet vermeldt dat hij wat dat betreft wil afwijken van de omschrijving van de telastleggingen. (1) Zie Cass. 10 oktober 2017, AR P.17.0603.N, AC 2017, nr. 542; Cass. 24 juni 2015, AR P.15.0284.F, AC 2015, nr. 435.

- Artt. 21 en 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2018.1001.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.1](#)

AC nr. ...

VERRIJKING ZONDER OORZAAK

- Mede-eigendom - Onverdeeld goed - Mede-eigenaar - Huurovereenkomst met een derde - Sanctie

Een vermogensverschuiving is niet zonder oorzaak wanneer de verrijking van de ene partij haar oorsprong vindt in een overeenkomst met een derde die aan de verarmde partij kan worden tegengeworpen.

18 januari 2019

C.2018.0140.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190118.1](#)

AC nr. ...

VERVOER

GOEDERENVERVOER

Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Vordering tot vergoeding van schade - Bevoegdheid van de politierechtbank - Verkeersongeval - Begrip

Een verkeersongeval in de zin van artikel 601bis Gerechtelijk wetboek is elk ongeval in het wegverkeer waarbij middelen van vervoer, voetgangers of de in het Wegverkeersreglement bedoelde dieren betrokken zijn en dat verband houdt met de risico's van het wegverkeer (1). (1) Zie Cass. 20 januari 2014, AR C.11.0778.F, AC 2014, nr. 42, Cass. 6 februari 2009, AR C.07.0341.N, AC 2009, nr. 101; Cass. 27 augustus 2002, AR C.02.0386.N, AC 2002, nr. 414.

- Art. 601bis Gerechtelijk Wetboek

2 november 2018

C.2017.0280.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.1](#)

AC nr. 599

VERZEKERING

LANDVERZEKERING

Landverzekering - Nieuwe omstandigheden - Verzekerd risico - Verzwaring - Betaalde premies - Verzekeraar - Terugbetaling

De aan de verzekeraar opgelegde terugbetalingsplicht heeft enkel betrekking op het geheel van de premies die zijn betaald na het ontstaan van de nieuwe omstandigheden of van de wijzigingen van omstandigheden die van dien aard zijn dat ze een aanzienlijke en blijvende verzwaring van het verzekerd risico tot gevolg hebben (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 384.

- Art. 26, § 3, b) Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

20 juni 2019

C.2018.0239.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190620.2](#)

AC nr. ...

WAM-VERZEKERING

WAM- verzekering - Strafvonden - Hoger beroep van de beklaagde - Gevolg voor de in de zaak

opgeroepen of vrijwillig tussengekomen verzekeraar van zijn burgerrechtelijke aansprakelijkheid

Het hoger beroep van de beklaagde kan de in de zaak opgeroepen of vrijwillig tussengekomen verzekeraar van zijn burgerlijke aansprakelijkheid niet ten goede komen wanneer het beroepen vonnis de verzekeraar krachtens art. 14 WAM hoofdelijk of in solidum met de beklaagde heeft veroordeeld om aan de benadeelde schadevergoeding te betalen en de verzekeraar tegen dit vonnis geen ontvankelijk hoger beroep heeft ingesteld; in dat geval regelt het beroepen vonnis, dat ten aanzien van de verzekeraar van de aansprakelijk verklaarde persoon in kracht van gewijsde is gegaan, onherroepelijk de verhoudingen tussen de benadeelde en de verzekeraar, zodat deze gehouden blijft tot het vergoeden van de schade die in dat vonnis werd bepaald (1). (1) Conform de mondelinge conclusie van het OM die, subsidiair, antwoordt op de hypothese van de ontvankelijkheid van het cassatieberoep; Cass. 28 januari 2015, AR P.14.0390.F, AC 2015, nr. 63; Cass. 21 december 2005, AR P.05.0485.F, AC 2005, nr. 686.

- Art. 14 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

5 juni 2019

P.2019.0247.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.2](#)

AC nr. ...

VERZET

- Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Geen wettige reden van verschoning - Kennis van de dagvaarding om te verschijnen - Vrijwillige en doelbewuste afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

De rechter stelt op onaantastbare wijze de feiten vast waaruit hij de kennis van de dagvaarding om te verschijnen en het al dan niet bestaan van een afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging afleidt, waarbij het Hof zich ertoe beperkt te onderzoeken of hij dit uit zijn vaststellingen heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 206 ; Cass. 6 juni 2018, AR P.18.0404.F, AC 2018, nr. 360, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal M. VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 360 ; Cass. 9 mei 2018, AR P.17.1114.F, AC 2018, nr. 297; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal DECREUS; AGwH 21 december 2017, nr. 148/2017.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0124.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.1](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Beklaagde - Niet-verschijning na kennis te hebben gehad van de dagvaarding - Verzet als gedaan verklaard - Geen conclusie - Motivering

Uit artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering volgt dat de beklaagde, die niet is verschenen nadat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding, zijn afwezigheid dient te verantwoorden door gewag te maken van overmacht of van een wettige reden van verschoning om te vermijden dat zijn verzet als ongedaan wordt verklaard en dat de rechter, zelfs bij ontstentenis van andersluidende conclusies, dient vast te stellen dat de aangevoerde omstandigheid die niet-verschijning verantwoordt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2019, nr. 365.

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

12 juni 2019

P.2019.0401.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190612.3](#)

AC nr. ...

- Strafzaken - Verzet als ongedaan beschouwd - Voorwaarden - Geen wettige reden van verschoning

Artikel 6 EVRM, zoals het wordt uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat een bij verstek veroordeelde beklaagde de mogelijkheid geboden wordt dat een rechtscollège, na hem te hebben gehoord, opnieuw uitspraak doet over de gegrondheid van de beschuldiging, tenzij vaststaat dat hij afstand heeft gedaan van zijn recht om te verschijnen en zich te verdedigen of dat hij de intentie had zich aan het gerecht te onttrekken; het verzet wordt dus als ongedaan beschouwd wanneer de eiser in verzet, door zijn afwezigheid, heeft doen blijken van zijn vrijwillige en doelbewuste afstand van de uitoefening van zijn rechten van verschijning en verdediging (1). (1) Zie Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 206 ; Cass. 6 juni 2018, AR P.18.0404.F, AC 2018, nr. 360, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal M. VANDERMEERSCH in Pas. 2019, nr. 360 ; Cass. 9 mei 2018, AR P.17.1114.F, AC 2018, nr. 297; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr. 130, met concl. van advocaat-generaal DECREUS; AGwH 21 december 2017, nr. 148/2017.

- Art. 6 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0124.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.1](#)

AC nr. ...

VONNISSEN EN ARRESTEN

BURGERLIJKE ZAKEN

Burgerlijke zaken - Algemeen - Ambtshalve toepassing van artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009 - Recht van verdediging

De appelrechter die artikel 24 van de Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen ambtshalve toepast zonder de partijen toe te laten daarover tegenspraak te voeren, miskent het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 24 Verordening (EG) nr. 4/2009 van de Raad van 18 december 2008 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen

4 januari 2019

C.2018.0156.N

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190104.2](#)

AC nr. ...

Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitspraak - Rechter die de kamer voorzit - Wettige verhindering - Regelmatige vaststelling - Ontstentenis

Aangezien noch uit het bestreden vonnis, noch uit de beschikking van de voorzitter blijkt dat de rechter die de kamer die dat vonnis heeft gewezen voorzat, wettig verhinderd was dat vonnis uit te spreken, schendt dat vonnis artikel 782bis van het Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 29 januari 2015, AR C.14.0195.F, AC 2015, nr. 67.

- Art. 782bis Gerechtelijk Wetboek

13 juni 2019

C.2017.0550.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190613.2](#)

AC nr. ...

VOORLOPIGE HECHTENIS

BEVEL TOT AANHOUDING

Bevel tot aanhouding - Ernstige aanwijzingen van schuld - Onregelmatige huiszoeking - Tijdens die huiszoeking verkregen aanwijzingen - Weerslag op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel

Uit geen enkele wettelijke bepaling of verdragsbepaling volgt dat ernstige aanwijzingen van schuld die, zoals in dit geval, zijn verkregen tijdens een onrechtmatig bevonden huiszoeking, noodzakelijkerwijs moeten worden geweerd door het onderzoeksgerecht dat belast is met het toezicht op de voorlopige hechtenis, noch dat voornoemd gerecht niet mag beslissen om deze in aanmerking te nemen.

- Artt. 16 en 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0546.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.4](#)

AC nr. ...

VREEMDELINGEN

- Maatregel tot verwijdering van het grondgebied - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Betekening van cassatieberoep - Termijn voor neerlegging van het exploit van betekening

Het exploit van betekening van het cassatieberoep van de Belgische Staat tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over het beroep van een vreemdeling tegen de jegens hem genomen maatregel van vrijheidsberoving moet, op straffe van niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep, worden neergelegd op de griffie van het Hof van Cassatie binnen de bij artikel 429 van dat wetboek bepaalde termijnen; dat is ook het geval wanneer het cassatieberoep onverwijld moet worden onderzocht door het Hof (1). (1) Zie Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410.

- Artt. 427, tweede lid, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

29 mei 2019

P.2019.0493.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190529.3](#)

AC nr. ...

WEGVERKEER

ALLERLEI

Allerlei - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Toepassingsgebied - Inbreuk op het Wegverkeersreglement - Handvest van de Europese Unie

Een doeltreffend rechterlijk toezicht, zoals gewaarborgd bij artikel 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, vereist dat het gerecht dat toezicht houdt op een beslissing die het recht van de Unie toepast, kan nagaan of de bewijzen waarop die beslissing steunt, niet zijn verkregen en aangewend met miskenning van de rechten die gewaarborgd worden door het voormelde recht, en inzonderheid door het Handvest; een vonnis dat uitspraak doet over een vervolging, ingesteld wegens inbreuk op het wegverkeersreglement, is geen beslissing die het recht van de Europese Unie toepast; een dergelijk vonnis kan in zoverre het aangevoerde artikel 47 niet schenden.

- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

Allerlei - Identificatie van de overtreder - Raadpleging, door de politie, van de kruispuntbank van de voertuigen - Geen verklaring of machtiging van het sectoraal comité, zoals bepaald in de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Schending van artikel 8 EVRM - Draagwijdte met betrekking tot het recht op een eerlijk proces

De omstandigheid dat een bewijselement is verkregen met miskenning van het recht op het privéleven, gewaarborgd door artikel 8 EVRM, heeft niet noodzakelijkerwijs een miskenning van het recht op een eerlijk proces tot gevolg (1); de rechter moet in het licht van de gehele procedure beoordelen of de inbreuk op het privéleven een dergelijke miskenning tot gevolg heeft gehad (2).

(1) Zie Cass. 20 februari 2018, AR P.17.0882.N, AC 2018, nr. 109 ; Cass. 19 april 2016, AR P.15.1639.N, AC 2016, nr. 265, § 6, met concl. advocaat-generaal met opdracht Winants; Wet 14 juni 2017 tot wijziging van artikel 36bis van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, BS 28 juni 2017. De voormelde wet van 8 december 1992 is opgeheven door artikel 280, eerste lid, Wet 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, BS 5 september 2018. (2) Zie Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139, § 14.

- Artt. 6 en 8 Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

5 juni 2019

P.2019.0356.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.4](#)

AC nr. ...

WEGVERKEERSWET

Wetsbepalingen - Art. 67ter - Antwoordformulier met vraag om inlichtingen verzonden met het afschrift van het proces-verbaal - Voeging bij het dossier - Draagwijdte

Een beoordeling van een op grond van artikel 67ter Wegverkeerswet ingestelde strafvordering en een bewezenverklaring van dit misdrijf vereist niet noodzakelijk dat het met het afschrift van het proces-verbaal verstuurd antwoordformulier, waarin de vraag om inlichtingen is vervat, aan het strafdossier is toegevoegd; de rechter oordeelt onaantastbaar op basis van de hem regelmatig overgelegde feitelijke gegevens of een door artikel 67ter Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen werd verstuurd en of het antwoordformulier een vraag om inlichtingen is als bedoeld door artikel 67ter Wegverkeerswet, maar deze beoordeling door de rechter vereist niet dat de rechter kennis kan nemen van de exacte bewoordingen van dit geschrift (1). (1) Het in deze zaak toepasselijke artikel 67ter Wegverkeerswet dateerde van vóór de wijzigingen bij de wetten van 6 maart 2018 (BS 15 maart 2018) en 2 september 2018 (BS 2 oktober 2018).

6 november 2018

P.2018.0555.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.6](#)

AC nr. 612

Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Straf - Geldboete - Herhaling - Rechtspersonen - Conversiesysteem - Omzetting van de vrijheidsstraf - Vrijheidsstraf van minder dan één maand - Minimumgeldboete

Uit de wijze waarop artikel 41bis, §1, tweede lid, tweede gedachtestreepje, Strafwetboek, is geformuleerd volgt dat voor de bepaling van de op een rechtspersoon toepasselijke minimumgeldboete voor misdrijven waarvoor de minimumvrijheidsstraf voor een natuurlijke persoon minder dan één maand bedraagt, er geen vermenigvuldiging met 500,00 euro dient te gebeuren en de minimumgeldboete bijgevolg steeds 500,00 euro bedraagt; deze regel geldt ook indien de minimumgeldboete moet worden bepaald bij herhaling (1). (1) Cass. 30 januari 2018, AR P.17.0102.N, AC 2017, nr. 64; Cass.4 maart 2015, AR P.14.1221.F, AC 2015, nr. 155.

6 november 2018

P.2018.0146.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181106.2](#)

AC nr. 608

Wetsbepalingen - Art. 38 - Snelheidsovertreding - Specifieke herhaling

Artikel 38, § 6, Wegverkeerswet vermeldt artikel 29, § 3, eerste lid, niet als een van de overtredingen die als grondslag kan dienen voor de herhaling die het bestraft (1). (1) Het OM heeft een ambtshalve middel voorgesteld, afgeleid uit de miskenning van de bewijskracht van het veroordelend vonnis van 26 januari 2017, waarop de specifieke herhaling gegrond is. Het OM heeft bovendien voorgesteld om het bestreden vonnis enkel te vernietigen in zoverre het de omstandigheid van de herhaling in aanmerking neemt en in zoverre het uitspraak doet over het geheel van de aan de eiser opgelegde straffen, met inbegrip van het verval van het recht tot sturen en van het feit dat het herstel van dat recht afhankelijk wordt gesteld van het slagen voor bepaalde examens, alsook over de betaling van bijdragen aan de twee Fondsen, en tot verwerping voor de overige punten. Immers, "de rechtspraak van het Hof beslist [thans] dat, wanneer enkel de onwettigheid van de straf of de motivering ervan geen verband houdt met de wettigheid van de schuldverklaring en de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvereisten met betrekking tot die schuldverklaring zijn nageleefd, de vernietiging kan worden beperkt tot de beslissing of het gedeelte van de beslissing over de straf" (concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH, Cass. 12 december 2018, AR P.18.0987.F, Pas. 2018, nr. 706; zie Cass. (volt. zitt.), 8 februari 2000, AR P.97.1697.N, AC 2000, nr. 98, met concl. procureur-generaal J. DU JARDIN; Cass. 10 mei 2000, AR P.99.1887.F, AC 2000, nr. 281; Cass. 17 december 2008, AR P.08.1233.F, AC 2008, nr. 737; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 941-1).

(M.N.B.)

- Artt. 29, § 3, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

19 juni 2019

P.2019.0299.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190619.1](#)

AC nr. ...

WERKLOOSHEID

ALLERLEI

Allerlei - Slecht weer - Verplichting werkgever

Noch uit artikel 50 Arbeidsovereenkomstenwet, artikel 1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot uitvoering van artikel 50, derde lid, van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten en artikel 1bis, eerste lid, van het koninklijk besluit van 14 november 2011 tot uitvoering van de artikelen 49, 50 en 51 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, zoals hier toepasselijk, noch uit het algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" volgt dat wanneer de werkgever, in de in artikel 50, derde lid, Arbeidsovereenkomstenwet bedoelde mededeling aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, bedrieglijk als eerste dag van de werkelijke schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst wegens het slechte weer een dag opgeeft waarvoor de werknemer recht heeft op zijn normaal loon, dit gelijkstaat met een afwezigheid van mededeling en de werknemer hierdoor aanspraak heeft op de betaling van zijn normaal loon voor alle dagen tijdens welke de uitvoering van de overeenkomst werkelijk geschorst is op grond van artikel 50, eerste lid, Arbeidsovereenkomstenwet.

5 november 2018

S.2017.0092.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181105.3](#)

AC nr. 606

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN

WERKING IN DE TIJD EN IN DE RUIMTE

Werking in de tijd en in de ruimte - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Artikel 9, wet 13 augustus 2011 - Overgangsregeling

De specifieke overgangsregeling van artikel 9 van de wet van 13 augustus 2011 houdt een afwijking in op de onmiddellijke toepasselijkheid van nieuwe procedureregels op hangende geschillen van artikel 3 Gerechtelijk wetboek, nu uit de wetsgeschiedenis van de overgangsregeling blijkt dat deze beoogde de nieuwe procedureregels slechts toepasselijk te maken op de vorderingen tot vereffening-verdeling die in beraad worden genomen na de inwerkingtreding van de nieuwe wet en de oude procedureregels verder te laten gelden "eenmaal de verdeling reeds werd bevolen onder de gelding van de oude wet", zodat in de zaken waarin de vordering tot vereffening-verdeling reeds in beraad was genomen vóór het ogenblik van in werkingtreding van de wet, de bepalingen van toepassing blijven zoals die golden voorafgaand aan de nieuwe wet (1). (1) Zie concl. OM.

- Art. 9 Wet 13 augustus 2011 houdende hervorming van de procedure van gerechtelijke vereffening-verdeling
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

2 november 2018

C.2018.0134.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181102.5](#)

AC nr. 603

WRAKING

- Verzoek tot wraking van deskundigen - Arrest - Onmiddellijk cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Het autonoom karakter van de procedure tot wraking van deskundigen, bedoeld in de artikelen 966 en volgende Gerechtelijk Wetboek, heeft tot gevolg dat een arrest dat ter zake uitspraak doet geen voorbereidend arrest of een arrest van onderzoek is maar een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; hieruit volgt dat het instellen van het cassatieberoep niet ondergeschikt is aan de voorwaarde dat er een beslissing wordt uitgesproken die de saisine van de strafrechter inzake de strafvordering uitput (1). (1) Contra Cass. 6 maart 2013, AR P.12.1779.F, AC 2013, nr. 148, met andersl. concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2013. Hierin schreef laatstgenoemde: "Het Hof is thans van oordeel dat de wrakingsprocedure een autonoom karakter heeft en dat, bijgevolg, een onmiddellijk cassatieberoep tegen het arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter in strafzaken ontvankelijk is. Dezelfde regel is m.i. van toepassing op het cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over een vordering tot wraking van een door de onderzoeksrechter aangewezen deskundige: een dergelijk cassatieberoep moet derhalve onmiddellijk worden ingesteld, nog vóór de eindbeslissing over de strafvordering". Over het onmiddellijk cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over de wraking van een rechter, zie: Cass. 29 september 2006, AR P.06.0843.N, AC 2006, nr. 452, met concl. advocaat-generaal met opdracht CORNELIS; Cass. 24 januari 2008, AR P.08.0019.N, AC 2008, nr. 62; Cass. 14 oktober 2015, AR P.15.1014.F, AC 2015, nr. 604; Cass. 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC 2016, nr. 239 (impliciet), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH in Pas. 2016. Wat betreft de vroegere rechtspraak in tegengestelde zin, zie Cass. 18 september 2002, AR P.02.0874.F, AC 2002, nr. 459. (M.N.B.)

- Art. 966 e.v. Gerechtelijk Wetboek
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

5 juni 2019

P.2019.0346.F

[ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20190605.3](#)

AC nr. ...

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING

ZIEKTEKOSTENVERZEKERING

Ziektekostenverzekering - Kinderen - Verplichting ouders - Medische zorgen - Kosten - Begrip

Uit artikel 203, §1, Burgerlijk Wetboek volgt dat de ouders moeten instaan voor de kosten nodig voor de zorgen voor de gezondheid van hun kinderen en dat een ouder zijn gepresteerde zorgen voor die gezondheid niet aan zijn of haar kind kan aanrekenen, maar niet dat die ouder die kosten niet zou kunnen recupereren van een verzekering die deze kosten dekt.

19 november 2018

S.2018.0005.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181119.1](#)

AC nr. 644

Ziektekostenverzekering - Kind ten laste - Gerechtigde - Ouder zorgverstreker - Geneeskundige verstrekking

Uit de artikelen 32, 17°, en 121, §1, ZIV-wet volgt dat de onder 1° tot 16°, 20° en 21° van artikel 32 ZIV-wet, bedoelde gerechtigden, gerechtigd zijn op terugbetaling van de kosten voor geneeskundige verstrekkingen gedaan voor personen ten hunne laste; de omstandigheid dat de gerechtigde zelf als zorgverstreker de prestatie levert, doet hieraan geen afbreuk.

19 november 2018

S.2018.0005.N

[ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20181119.1](#)

AC nr. 644